

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

นางสาววิภาพร เขียวรี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Establishment of Agricultural Cooperatives of Young Smart Farmer
in Prachin Buri Province**

Miss Wiphapron Kiawree

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agricultural and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่
ในจังหวัดปราจีนบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาววิภากร เขียววี
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ นามวงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ นามวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.คูสิต เวชกิจ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
ผู้ศึกษา นางสาววิภาพร เขียววีร์ รหัสนักศึกษา 2609001637 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ นามวงศ์ **ปีการศึกษา** 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ 3) ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ และ 4) เสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่

ประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและผ่านการประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรรุ่นใหม่ จากสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2557- 2561 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมดจำนวน 83 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี สถานภาพโสด การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 -20,000 บาท รายจ่ายต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท ภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท พื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง มีพื้นที่ 28 ไร่/คน ประสบการณ์ 1-5 ปี แหล่งเงินทุนจากกู้จากสถาบันการเงิน ปัญหาเบื้องต้นในด้านเงินทุน และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์ไม่มีความรู้เลย 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านองค์ความรู้ ด้านสวัสดิการ ด้านการดำเนินธุรกิจ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่า สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของเงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี ตามลำดับ 3) ปัจจัยและความต้องการที่มีผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร จำนวนหุ้นแรกเข้า 10 หุ้น มูลค่าหุ้น 100 บาท ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 100 บาท ความต้องการรวบรวมผลิตผล มีความต้องการปัจจัยการผลิต ต้องการการอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสมาชิก และมีความต้องการเงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ 4) ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ทราบทั่วถึงกัน กำหนดแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน โดยเป็นไปตามกฎหมายรวบรวมเกษตรกรให้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ควรทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ทั้งจากการลดต้นทุนให้เกษตรกร และมีแหล่งขายสินค้าที่ได้อายุที่ที่เหมาะสม ควรเคร่งครัดเรื่องเงินทุนทุกระบบของสหกรณ์เป็นประจำรายเดือน เพื่อความปลอดภัยของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์ และต้องการให้มีทุนช่วยเหลือในการทำเกษตร

คำสำคัญ เกษตรกรรุ่นใหม่ การจัดตั้งสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตร จังหวัดปราจีนบุรี

Independent Study title: Establishment of Agricultural Cooperatives of Young Smart Farmer in Prachin Buri Province

Author: Miss Wiphapron Kiawree; **ID:** 2609001637;

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives);

Independent Study advisor: Dr. Siriluck Namwong, Assistant Professor;

Academic year: 2018

Abstract

The objectives of this study were to 1) study personal factors of Young Smart Farmer in Prachin Buri province 2) study opinions toward the establishment of agricultural cooperatives of Young Smart Farmer 3) study factors and needs in establishing agricultural cooperatives of Young Smart Farmer and 4) provide suggestions on the establishment of agricultural cooperatives of Young Smart Farmer.

The population of this study was 83 young smart farmers who registered as Young Smart Farmer from year 2014-2018 of Prachin Buri Agricultural Extension Office. The sample size was the entire population. Data was collected by using questionnaire. The descriptive statistics used in data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The results of the study showed that 1) most of young smart farmer in Prachin Buri province were male with 36-45 year of age. They were single and completed secondary school education level. The average monthly income was 10, 010- 20,000 Baht, the average monthly expense was 10,001-20,000 Baht, and debt burden of more than 50,000 Baht. They had their own farmland area of 28 Rai / person with 1-5 years of experience and funded by borrowing from financial institutions. The fundamental problem was about funding and no knowledge regarding the introduction to cooperative. 2) Opinions towards the establishment of the agricultural cooperatives of Young Smart Farmer in Prachin Buri Province, it was found that knowledge aspect, welfare aspect, business operation aspect, and administration aspect were at a high level. They thought that members gained more security in farming. Members were able to purchase production inputs at a reasonable price from cooperative and received rewards from the cooperative in the form of dividend per stock as well as the average cash back at the end of every fiscal year respectively. 3) Factors and needs for the establishment of Young Smart Farmers. The study indicated that most of the farmers preferred agricultural cooperative establishment along with the total of 10 of entry shares, 100 Baht per share, and entry fee of 100 Baht, the needs to accumulate the products, the demand for factor of production. The farmers also wanted to attend knowledge training to further extend their profession as per members' needs and to receive loans from Cooperative Promotion Department. 4) Suggestions on the establishment of Young Smart Farmer in Prachin Buri Province included the creation of awareness, the understanding of objectives, or advantages of cooperative establishment for young smart farmer to know thoroughly. There should also be the specification of clear operational guideline that conforms to the law. The cooperative should unify the farmers and create better income from cost reduction to the farmers and provide appropriate selling price. There should be tightening on the funding from every system of cooperative every month for security of savings in the cooperative of members and must provide funding aid for agricultural production.

Keywords: Young Smart Farmer, Establishment of Cooperatives, Agricultural Cooperatives, Prachin Buri Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีอาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ นามวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และคณาจารย์ทุกท่านในแขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้อย่างใกล้ชิด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ศึกษาในการติดต่อประสานงานกับสมาชิกเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นอย่างดี ขอขอบคุณสมาชิกเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์อย่างยิ่งในการตอบแบบสอบถามทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริม การศึกษาและให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร งานวิจัย และงานค้นคว้าอิสระทุกท่าน ที่ผู้ศึกษา ได้ค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษาหวังว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้ เดียวและขออภัยมา ณ โอกาสนี้

วิภาพร เจียวีรี

สิงหาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์	8
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร	19
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้ง การส่งเสริม และพัฒนาสหกรณ์	27
สถานการณ์ของสหกรณ์ไทยในปัจจุบัน	37
บริบทของเกษตรกรรุ่นใหม่	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	60
ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	66
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	71
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุปการศึกษา	73
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	84
ก แบบสอบถาม	85
ข แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง	96
ประวัติผู้ศึกษา	105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในประเทศไทย ปี 2559 – 2561	37
ตารางที่ 2.2 จำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ ปี 2557 - 2561	38
ตารางที่ 2.3 ฐานข้อมูลผู้ผ่าน โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ปี 2557 – 2561 จังหวัดปราจีนบุรี	44
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ในภาพรวม	60
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ด้านบุคลากร	61
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ	62
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ด้านการดำเนินธุรกิจ	63
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ด้านองค์ความรู้	64
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ ด้านสวัสดิการ	65
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกร รุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี	67
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์	71

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	5
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์.....	14
ภาพที่ 2.2 เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติเป็น Young Smart Farmer ปี 2557 – 2560.....	44

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ด้วยจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น และอัตราการเกิดที่ลดลง ประกอบกับแรงงานรุ่นใหม่จำนวนมากหันไปทำงานในเมืองหรือในภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของไทยตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ประกอบกับมีเทคโนโลยีที่พัฒนาและก้าวล้ำมากขึ้น ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมเกษตร โดยเทคโนโลยีสามารถเข้ามาช่วยบริหารจัดการการทำไร่ให้ใช้แรงงานน้อยแต่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น ในขณะที่ต้นทุนการผลิตลดลง ผ่านการทำเกษตรสมัยใหม่ โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรไทยสามารถบริหารจัดการการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การก้าวเข้าสู่เกษตรกร 4.0 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ทดแทนแรงงานคน การรวมกลุ่ม การบริหารจัดการทรัพยากร/ปัจจัยการผลิต และการบริหารจัดการด้านการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จากข้อมูลสถานะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรปีเพาะปลูก 58/59 พบว่า มีจำนวนครัวเรือนเกษตร 5.9 ล้านครัวเรือน มีสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.04 คน ขนาดแรงงาน 2.88 คน/ครัวเรือน อายุเฉลี่ยของแรงงานภาคเกษตร คือ 56 ปี และมีผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงผู้มีอายุ 65 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 12.48 ของประชากรภาคเกษตรทั้งหมด ซึ่งผลกระทบของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุต่อการผลิตภาคการเกษตรนั้น มีผลกระทบโดยตรงต่อการผลิต ทำให้การผลิตและกำลังแรงงานน้อยลง ผลิตภาพการผลิตลดน้อยลง นำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิต ผลกระทบด้านการลงทุนและการออม วัยสูงอายุหรือวัยเกษียณมีรายได้น้อยลง ทำให้ความต้องการลงทุนน้อยลง ส่งผลให้มีการออมลดลง ในขณะที่วัยทำงานต้องรับภาระมากขึ้นทำให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้มีเงินออมน้อยลงและเงินลงทุนลดลง สำหรับภาครัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการมากขึ้นเพื่อบริการสังคม ทางด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ทำให้การลงทุนและการออมของประเทศลดลง ทั้งนี้ การที่แรงงานลดลงอาจแก้ไขโดยการนำเทคโนโลยีเครื่องจักรมาใช้ทดแทนแรงงานคนหรือใช้แรงงานต่างด้าวซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการ

เคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้น หากไม่มีการเตรียมความพร้อมการจัดสรรทรัพยากรแรงงานที่จะลดลง จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้รายได้ประชาชาติลดลงได้ ดังนั้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไปมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2, 2560)

ปัจจุบันแรงงานภาคการเกษตรมีระดับการศึกษาสูงขึ้น และได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่มากขึ้น ทั้งจากผู้ที่จบการศึกษาในสาขาเกษตร รวมถึงลูกหลานของเกษตรกร และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นแล้วผันตัวเองมาเป็นเกษตรกร โดยพบว่ามี เกษตรกรปรารถนาทั้งประเทศ รวม 981,649 ราย และกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ 5,477 ราย ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และสนับสนุนกลุ่มแรงงานรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพให้มีความสนใจในการเข้ามาประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้เร็วกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการผลักดันยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้เกิดผลในการรับรองการก้าวผ่านประเทศรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ให้แรงงานภาคเกษตรมีรายได้เพียงพอที่จะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้สามารถทำการเกษตรต่อไปได้ด้วยความมั่นคง และสามารถที่จะยืนหยัดอยู่ในภาคเกษตรอย่างพึ่งพาตนเองได้ เพราะจะช่วยให้แรงงานภาคเกษตรสามารถเรียนรู้และนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2560)

จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 7 อำเภอ มีผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น ณ วันสำมะโนวันที่ 1 พฤษภาคม 2556 จำนวน 30,713 ราย ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา เป็นชายมากกว่าหญิง คือ เป็นชายร้อยละ 62.4 และหญิง ร้อยละ 37.6 มีแนวโน้มของผู้ถือครองที่เป็นชายมีสัดส่วนลดลงจากปี 2546 – 2556 เป็นร้อยละ 70.1 และ 62.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่า ผู้ถือครองส่วนใหญ่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป โดยผู้ถือครองในช่วงอายุ 35 – 64 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 72.7 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 73.4 ในปี 2556 และกลุ่มผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.1 เป็นร้อยละ 22.3 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรี เข้าสู่เกษตรกรสูงวัยมากขึ้น ในขณะที่มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer และได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer ของสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่ปี 2557 – 2561ทั้งสิ้น จำนวน 109 ราย ซึ่งมีผู้ผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer แล้ว จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.15 (สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี, 2561)

ในปี 2561 จังหวัดปราจีนบุรีมีสหกรณ์ จำนวน 54 แห่ง มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 63,022 คน คิดเป็นร้อยละ 12.82 ของจำนวนประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร และเป็นผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและมีจำนวนลดลง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เนื่องจากเป็นกลุ่มสมาชิกที่ไม่ดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์และไม่สามารถทำการเกษตรได้แล้ว แต่ยังไม่ลาออกจากสหกรณ์ เนื่องจากไม่มีทายาทมาสืบทอดการเป็นสมาชิกสหกรณ์ บางรายยังมีภาระหนี้สินกับสหกรณ์อยู่แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สหกรณ์ต้องรับภาระค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญ เนื่องจากเป็นหนี้ค้ำนาน และสมาชิกที่ทำการเกษตรอยู่ยังเป็นการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ต้องอาศัยสภาพภูมิอากาศ ทำให้ได้ผลผลิตน้อยและมีต้นทุนสูง ดังนั้นสมาชิกสหกรณ์จะต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าเกษตร ทำให้มีต้นทุนการผลิตลดลง แต่มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำการเกษตร มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูง และก้าวไปสู่กลุ่มนักธุรกิจมืออาชีพในภาคการเกษตรและอาหารในอนาคต ซึ่งการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่จะสามารถเป็นต้นแบบการดำเนินงานที่เข้มแข็งให้กับสหกรณ์อื่นได้ และยังเป็นการทดแทนสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุมากขึ้นด้วย

จากข้อมูลเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมดูแลสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกเกิดความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการให้ความรู้ด้านการสหกรณ์และด้านการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันการตามวิธีการสหกรณ์ ได้ถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่จัดตั้งสหกรณ์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากร/ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ทั้งการบริหารจัดการด้านการผลิตและการบริหารจัดการด้านการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเผยแพร่การสหกรณ์แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ให้สืบสานเป็นองค์กรของเกษตรกรต่อไปอย่างยั่งยืน

ผู้ศึกษาในฐานะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ จึงสนใจทำการศึกษาความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี ว่าผู้ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติเกษตรกรรุ่นใหม่ ปี 2557 – 2561 จังหวัดปราจีนบุรี มีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี และเสนอแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีต่อสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีเพื่อพิจารณาสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
- 2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
- 2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษา การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแสดงกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษานี้ มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน Young Smart Farmer ปี 2557 – 2561 ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรรุ่นใหม่ จากสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งหมด 83 ราย

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาเฉพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน Young Smart Farmer ปี 2557 – 2561 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร รวมถึงปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน 2562 ถึงเดือนกรกฎาคม 2562

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกรรุ่นใหม่ หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 17 – 45 ปี เข้าโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ปี 2557 – 2561 จังหวัดปราจีนบุรี

5.2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ประสบการณ์ในการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร และความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

5.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการดำเนินธุรกิจ ด้านองค์ความรู้ และด้านสวัสดิการ

5.4 ปัจจัยและความต้องการจัดตั้งสหกรณ์ หมายถึง ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ประเภทสหกรณ์ที่ต้องการจัดตั้ง จำนวนหุ้นแรกเข้ามูลค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ประเภทสินค้า การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก และแหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์

5.5 แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ หมายถึง แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีได้ทราบข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีผลต่อความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ และเสนอแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

6.2 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีได้ทราบความคิดเห็นของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

6.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีได้ทราบปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

6.4 เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีได้ทราบแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์ ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

6.5 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีหรือหน่วยงานอื่น ๆ สามารถใช้ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย และอธิบายผลการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นดังนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้ง การส่งเสริม และพัฒนาสหกรณ์
4. สถานการณ์ของสหกรณ์ไทยในปัจจุบัน
5. บริบทของเกษตรกรรุ่นใหม่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 ความหมายของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561) ได้นิยามสหกรณ์ไว้ว่า “หน่วยธุรกิจซึ่งบุคคลผู้มีอาชีพอย่างเดียวกัน หรืออาศัยอยู่ในท้องที่ใกล้เคียงกันรวมกันเป็นสมาชิกและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ เพื่อร่วมมือกันดำเนินธุรกิจบางอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันจะเป็นการปรับปรุงอาชีพและความเป็นอยู่ซึ่งแต่ละคนประสบปัญหา ร่วมกันนั้นให้ดีขึ้น โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นแนวดำเนินงาน”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 มาตรา 4 ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ผู้มีสัญชาติไทย โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่าสหกรณ์ในพจนานุกรมไว้ว่า สหกรณ์ฯ คือ องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่าง

เดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม, (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

โดยสรุปแล้วความหมายของสหกรณ์ คือ องค์กรธุรกิจของบุคคลที่ร่วมกันจัดตั้งขึ้น และดำเนินกิจการร่วมกัน เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นแนวดำเนินงาน

1.2 ความสำคัญของสหกรณ์

ความสำคัญของของสหกรณ์แบ่งเป็นความสำคัญของสหกรณ์โดยทั่วไปและความสำคัญของสหกรณ์ต่อสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้ (ส่งเสริม หอมกลิ่น, 2561, น.26-28)

1.2.1 ความสำคัญของสหกรณ์โดยทั่วไป ได้แก่

- 1) เป็นองค์การที่อำนวยความสะดวกทางธุรกิจและวิสาหกิจของสมาชิก ครอบครัวสมาชิก และชุมชนตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- 2) เป็นองค์การประชาธิปไตยที่มีการบริหารจัดการตามหลักความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วม และความเป็นเอกภาพของสมาชิก
- 3) เป็นองค์การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา ฝึกอบรม และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและบุคลากรของสหกรณ์ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและผู้นำทางความคิด เพื่อให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของสหกรณ์และประโยชน์แก่ประชาชน
- 4) เป็นองค์การทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก ครอบครัวสมาชิก ชุมชนและสังคม โดยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นเอกภาพ ความเป็นปึกแผ่นที่ยั่งยืน
- 5) เป็นองค์การความร่วมมือตั้งแต่ระดับบุคคล เป็นสหกรณ์ท้องถิ่น ระดับกลุ่มสหกรณ์เป็นชุมชนสหกรณ์ (สหพันธ์สหกรณ์) ระดับจังหวัด ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก กล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นองค์การที่มีโครงสร้างเป็นเครือข่ายตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก โดยมีองค์การสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศเป็นศูนย์กลางหรือองค์การชั้นยอด

1.2.2 ความสำคัญของสหกรณ์ต่อสมาชิกสหกรณ์ นอกจากนั้นสหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจหนึ่งเช่นองค์การธุรกิจทั่วไปแต่มีส่วนต่างที่สมาชิกเป็นเจ้าของและมีสิทธิ์เป็นผู้บริหาร และเป็นผู้ใช้บริการด้วย การดำเนินงานภายใต้อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ และอาศัยหลักการจัดการธุรกิจที่ดี ความสำคัญของสหกรณ์เช่นเดียวกับองค์การธุรกิจทั่วไป ได้แก่

ทำให้มีกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้มีการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค ทำให้มีการจ้างงาน ทำให้ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น สร้างรายได้ให้กับรัฐ ทำให้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และสหกรณ์เป็นเครื่องมือของรัฐ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนและประเทศชาติ และสหกรณ์มีความสำคัญต่อสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้

1) เพิ่มอำนาจต่อรองและการพึ่งตนเองของสมาชิก การรวมกันเป็นสหกรณ์ ทำให้มีผลในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อและการขายสินค้าที่สมาชิกผลิตได้ การรวมกันการซื้อจำนวนมากๆ จะสามารถซื้อได้ในราคาต่ำลง ส่วนการรวบรวมผลิตผลหรือรวมกันขายจำนวนมาก ๆ จะสามารถต่อรองขายได้ในราคาสูงและประหยัดค่าขนส่งได้ด้วย และเป็นการศึกษาสมาชิกให้รู้จักการพึ่งตนเองหรือช่วยตนเอง และส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี ประองคอง อันจะนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติได้ สหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ การสหกรณ์เป็นวิธีการที่ช่วยเหลือผู้ที่ยากจนให้มีฐานะดีขึ้น โดยมีได้ทำลายคนมั่งมี จึงมีลักษณะเป็นสันตินิยมหรือส่งเสริมสันติภาพ

3) แหล่งจัดหาเงินทุน สหกรณ์เป็นแหล่งจัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือดำเนินชีวิต จากการถือหุ้นของสมาชิก เงินฝากของสมาชิก และแหล่งเงินทุนจากภายนอกสหกรณ์

4) ส่งเสริมความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิก สหกรณ์ช่วยส่งเสริมความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิก เช่น แนะนำให้สมาชิกรู้จักพัฒนาการผลิตด้วยวิธีการเกษตรสมัยใหม่ จำหน่ายผลิตผลให้ได้ในราคาสูงขึ้น เป็นต้น

5) ส่งเสริมการประหยัดทรัพย์ สหกรณ์ฝึกคนให้มีความรู้ ประสพการณ์ รู้จักการประหยัดทรัพย์และสนับสนุนด้านเงินทุน การผลิต ควบคุมการใช้เงินทุนให้เป็นไปตามแผนรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวมกันขายผลิตผล ทำให้คนในชุมชนนั้นๆ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6) ส่งเสริมความเสมอภาคกันและเป็นประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์

โดยสรุป สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่มีการบริหารจัดการตามหลักประชาธิปไตยโดยความเสมอภาค สิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วม และความเป็นเอกภาพของสมาชิก ให้การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ฝึกอบรม และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรสหกรณ์และบุคคลทั่วไป อีกทั้ง มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็ง การนำรูปแบบ

การดำเนินงานของสหกรณ์มาปรับใช้กับกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่ จะทำให้สหกรณ์มีสมาชิกที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานที่มั่นคงต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์

1.3 ประเภทสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 33/1 สหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน แบ่งประเภทได้ ดังต่อไปนี้

- 1) สหกรณ์การเกษตร
- 2) สหกรณ์ประมง
- 3) สหกรณ์นิคม
- 4) สหกรณ์ร้านค้า
- 5) สหกรณ์บริการ
- 6) สหกรณ์ออมทรัพย์
- 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน
- 8) สหกรณ์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้ความหมายของสหกรณ์แต่ละประเภทไว้ดังนี้

1) สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร รวมกันจัด ตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก่อนนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

2) สหกรณ์ประมง เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมกัน โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3) สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งกิจการให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

4) สหกรณ์ร้านค้า เป็นสหกรณ์ที่มีผู้บริ โภครวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ ในประเภท สหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคและเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ

5) สหกรณ์บริการ เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีประชาชนไม่น้อยกว่า 10 คน ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดย ยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ ปัญหาต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

6) สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตาม หลักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่น อาศัยในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือในสถานที่เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและออม เพื่อการรู้จักช่วยตนเองเป็นเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว

8) สหกรณ์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้น ประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีจึงเหมาะสมที่จะจัดตั้งสหกรณ์ประเภทการเกษตร

1.4 การดำเนินงานของสหกรณ์

สหกรณ์ดำเนินกิจการภายใต้กรอบแห่งกฎหมายทั้งปวง แต่ต้องไม่ขัดกับข้อบังคับสหกรณ์และพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 46 ดังนี้

มาตรา 46 เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- (2) ให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- (3) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- (4) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- (5) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นหรือสมาคมพาณิชย์สงเคราะห์ ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของ

สหกรณ์ผู้รับฝากเงิน หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคลากรหรือลูกจ้างไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น เป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน ทั้งนี้ ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(6) ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจํานองหรือรับจํานำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก

(7) จัดให้ได้มา ซื้อ ถูกรวมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จํานองหรือจํานำ ขายหรือจําหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน

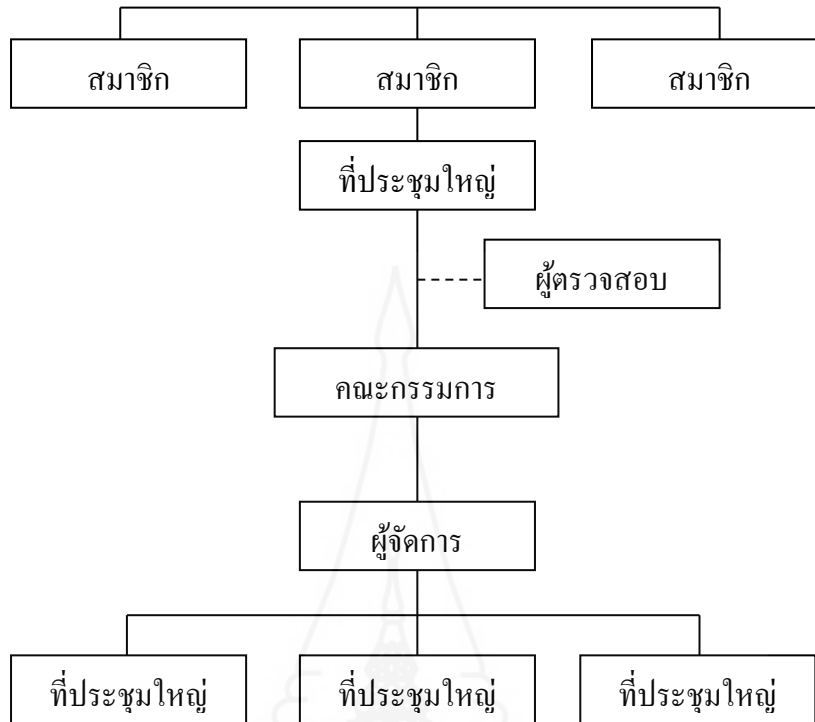
(8) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(9) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

จากพระราชบัญญัติสหกรณ์นั้นจะเห็นได้ว่าสหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้หลายอย่างเพื่อความสำเร็จแห่งวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นได้นั้นจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนในข้อบังคับของสหกรณ์และต้องสอดคล้องกับกฎหมายสหกรณ์

1.5 โครงสร้างสหกรณ์

สหกรณ์ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้บริหารงานแทน ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 กำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมเลือกตั้งจากสมาชิก มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ในการดำเนินการของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการหรือผู้จัดการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ขอบเขตแห่งการดำเนินการที่จะต้องพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์ ข้อบังคับของสหกรณ์และมติที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดง โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์

ที่มา : <http://office.cpd.go.th/rlo/index.php/>

1.6 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์ และประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ต้องกรอกใบสมัครตามแบบที่สหกรณ์กำหนด และสหกรณ์จะนำเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา หากที่ประชุมมีมติให้รับผู้สมัครรายใดเข้าเป็นสมาชิกแล้ว ผู้นั้นจะต้องลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิกและชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือ (ต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนที่กำหนดตามข้อบังคับ) ให้ครบถ้วน จึงจะถือว่าเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว และจะมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

1.6.1 สิทธิของสมาชิกสหกรณ์ คือ อำนาจของสมาชิกที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ข้อบังคับหรือระเบียบสหกรณ์ ดังนี้

1) เข้าประชุมใหญ่ เพื่อเสนอความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ตลอดจนสามารถซักถามข้อข้องใจ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของตนต่อที่

ประชุมใหญ่ การออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกมีความเท่าเทียมกัน คือ หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง และจะมอบหมายให้คนอื่นออกเสียงแทนไม่ได้

2) เข้าชื่อเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อมีเหตุทำให้สมาชิกเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ เพื่อพิจารณาหาแนวทางปฏิบัติหรือข้อสรุป สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือน้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือน้อยกว่าห้าสิบคน สามารถลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการดำเนินการให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อการใดการหนึ่ง เมื่อใดก็ได้ และคณะกรรมการดำเนินการจะต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

3) เสนอชื่อหรือได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการหรือผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการของสหกรณ์ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก สำหรับผู้ตรวจสอบกิจการมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ ตรวจสอบกิจการด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ รวมทั้งมีอำนาจอื่นใดตามที่กำหนดในข้อบังคับและให้รายงานผลการตรวจสอบกิจการต่อคณะกรรมการดำเนินการ และที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์

4) ได้รับบริการทางธุรกิจและทางวิชาการจากสหกรณ์ สมาชิกมีสิทธิที่จะได้รับบริการต่าง ๆ จากสหกรณ์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการรับฝากเงิน ธุรกิจเงินกู้ และธุรกิจอื่น ๆ ตลอดจนโอกาสในการได้รับการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ

5) สิทธิด้านอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์ เช่น การได้รับสวัสดิการและการสงเคราะห์สำหรับสมาชิกและครอบครัว สิทธิการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์โดยการสอบถาม ขอตรวจสอบหรือดูรายงานการประชุมต่าง ๆ สิทธิพิเศษเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีจากเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และดอกเบี้ยจากเงินฝากออมทรัพย์ เป็นต้น

1.6.2 หน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ คือ สิ่งที่สมาชิกสหกรณ์ต้องปฏิบัติหรือกระทำตาม หากไม่ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว สมาชิกสหกรณ์ย่อมจะมีความผิด ซึ่งอาจจะถูกลงโทษหรือบางครั้งอาจจะทำให้สหกรณ์ไม่เจริญเท่าที่ควร หรือสมาชิกจะเสียประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวมด้วย หน้าที่ของสมาชิก มีดังนี้

- 1) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ และคำสั่งของสหกรณ์
- 2) เข้าประชุมทุกครั้งที่สหกรณ์นัดหมาย การประชุมกลุ่มสมาชิก (ถ้ามี) การประชุมสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่สามัญหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

3) ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง โดยทำธุรกิจร่วมกับสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจรวมขาย รวมซื้อ ฝากเงิน กู้เงิน ถิ่นหุ้นเพิ่มและบริการอื่นใดที่สหกรณ์ให้บริการ รวมถึงการชี้ชวนหรือประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปเห็นความสำคัญและประโยชน์ของระบบสหกรณ์

4) สอดส่องดูแลกิจการของสหกรณ์ โดยเลือกตั้งสมาชิกที่ดี มีความเหมาะสม เป็นกรรมการดำเนินการ และตรวจสอบกิจการสหกรณ์ รวมทั้งจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานอย่างโปร่งใส และบังเกิดผลดีต่อมวลสมาชิก

5) ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง โดยให้ความร่วมมือทั้งกำลังความคิด กำลังกายและกำลังใจ ด้วยความสามัคคี ซื่อสัตย์ และเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

1.7 คุณค่าของสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2562) ได้ให้ความหมายคุณค่าของสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ไว้ ดังนี้

1.7.1 คุณค่าของสหกรณ์ (Cooperative Values) หมายถึง การที่สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และมีความเป็นเอกภาพ และในขณะเดียวกัน สมาชิกสหกรณ์ก็มีความเชื่อมั่นในความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์

1.7.2 อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) หมายถึง ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ซึ่งจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี ความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

1.7.3 หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) หมายถึง แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)

1) พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า “บุคคล” หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าว ล่อลวง บังคับ ข่มขู่จากผู้อื่น

2) อย่งไรก็ดี การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้

3) สมาชิกสมทบนั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบบมีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตนคือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners and Customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้อุดหนุน หรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์ มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

2) ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเอง ถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้นอาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉลี่ยคืน ตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence)

1) สมาชิก กรรมการและพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์กรช่วยตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจ หรือทำสัญญาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

2) การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐ หรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์ หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ (Education, Training and Information)

1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้รับเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสมจัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แทบจะเรียกได้ว่า ซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุดโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

- การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ มีความรู้ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

- ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเยาวชน ปลายผู้นำด้านความคิดเป็น เช่น ผู้นำชุมนุม นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรม ควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

1) แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์

ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ

3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถอำนาจผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูง ต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community)

1) สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้นๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

1.7.4 วิธีการสหกรณ์ (Cooperative Practices) หมายถึง การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

โดยสรุป การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ต้องอยู่บนพื้นฐานคุณค่าของสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ จึงจะทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ประสบความสำเร็จ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

2.1 ความหมายของสหกรณ์การเกษตร

ความหมายของสหกรณ์การเกษตร มีผู้รู้ นักวิชาการ และหน่วยงาน ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องไปในความหมายที่คล้ายกัน ดังนี้

ส่งเสริม หอมกลิ่น (2546, น.6) ให้ความหมาย สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ประเภทที่กลุ่มคนผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ตั้งแต่การรวมกันจัดหาปัจจัยการผลิต

ประกอบด้วย แรงงาน ที่ดิน เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์การเกษตร รวมกันแนะนำส่งเสริมการผลิต รวมกันแปรรูป รวมกันจัดจำหน่ายผลผลิต รวมกันในการจัดหาสินค้าอุปโภค บริโภค และรวมกันออมเงิน และจัดสวัสดิการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มผู้ประกอบการเกษตร

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2560, น.2) ให้คำนิยาม สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ซึ่งมีลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมทั้งการให้บริการต่างๆ แก่สมาชิก ได้แก่ การให้เงินกู้ การรับฝากเงิน การรวบรวมผลิตผลการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจัดการจำหน่ายหรือแปรรูป ออกจำหน่าย การจัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่าย การจัดระบบส่งน้ำ ระบายน้ำ การใช้น้ำ การส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการให้บริการอื่นๆ แก่สมาชิก

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (<http://www.cpd.go.th/2562>) ให้ความหมาย สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร รวมกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

จากความหมายของสหกรณ์การเกษตรที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สหกรณ์การเกษตร คือ กลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ รวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก อันจำทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 ความสำคัญของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินธุรกิจแบบอนेกประสงค์ ส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม โดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ ประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์การเกษตรเกิดจากการที่สหกรณ์การเกษตรสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ (ศิริลักษณ์ นามวงศ์, 2558, น. 8-11) ดังนี้

1) ด้านเงินทุน เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์ สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับธนาคารและบุคคลทั่วไป เพราะการรวมกันเป็นสหกรณ์เป็นการรวมกันตามกฎหมาย มีความ

รับผิดชอบร่วมกัน ธนาคารหรือบุคคลต่างๆ ย่อมให้ความเชื่อถือและให้กู้เงินมาได้ การกู้เงินจากธนาคารย่อมเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่ากู้จากนายทุน ดังนั้นเมื่อสหกรณ์กู้เงินมาในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำก็สามารถที่จะให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกนำไปลงทุนเพื่อการเกษตรได้ ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่ากู้จากนายทุน

นอกจากนี้ ถ้าหากสมาชิกช่วยกันสะสมเงินโดยวิธีการถือหุ้น หรือฝากกับสหกรณ์ ก็ยังจะเป็นการดียิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มทุนในสหกรณ์และสหกรณ์สามารถที่จะนำเงินจำนวนนี้ไปให้สมาชิกที่เดือดร้อนกู้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้สมาชิกก็อาจจะเสียดอกเบี้ยถูกลงไปอีก เพราะเป็นเงินของสมาชิกเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สหกรณ์จะสามารถช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรในด้านเงินทุนได้อย่างแน่นอน

2) ด้านที่ดินทำกิน เมื่อเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์แล้ว ปัญหาในด้านที่ทำกิน สหกรณ์อาจให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปบุกเบิกปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินการเกษตร ในกรณีที่มีสมาชิกไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินทำกินน้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องที่ดินทำกินได้

3) ด้านปัญหาในเรื่องการผลิต เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตสมัยใหม่ที่ต้องการ ในเรื่องของการใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ วิธีการปลูก การคัดเลือกพันธุ์ ฯลฯ ทำให้ผลผลิตที่ได้รับต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน และชนิดของพืชที่เพาะปลูกตลอดจนขนาดและคุณภาพ ยังไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด ปัญหานี้จะแก้ไขได้เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์จะสามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย เพราะการรวมกันเป็นกลุ่มมีจำนวนมาก เมื่อเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำชี้แจงก็ทำได้ทั่วถึง ประหยัดเวลาไม่ต้องออกไปเที่ยวชี้แจงให้แต่ละบ้าน หรืออาจขอความร่วมมือจากหน่วยราชการอื่นในการให้คำปรึกษาแนะนำให้สมาชิกสหกรณ์

นอกจากนี้ เมื่อสหกรณ์มีฐานะดีขึ้นก็อาจจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรมาประจำที่สหกรณ์ เพื่อคอยให้คำแนะนำกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกก็ได้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านเกษตรคอยให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านเกษตร ความเข้าใจในหลักวิชาการแผนใหม่ ตลอดจนการวางแผนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์ทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

4) ด้านต้นทุนในการผลิตสูง สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ ฯลฯ ที่ถูกต้อง อีกสาเหตุหนึ่งคือ การที่เกษตรกรต่างคนต่างซื้อ ทำให้ต้องซื้อสินค้าในราคาที่แพง ทั้งนี้เพราะเมื่อเกษตรกรต่างคนต่างซื้อพ่อค้าย่อมกำหนดราคาของสินค้าได้ ถ้าไม่ซื้อเพราะเห็นว่าราคาแพงไป พ่อค้าก็ไม่สนใจเพราะสามารถขายให้ผู้อื่นได้ซึ่ง

ไม่กระทบกระเทือนรายได้แม้แต่อย่างใด แต่เกษตรกรกลับต้องแย่งเพราะ ถ้าไม่ซื้อจากพ่อค้าก็ไม่มีปัจจัยการผลิตใช้ ผลเสียหายย่อมเกิดขึ้นกับตัวเกษตรกรเอง เพราะจะไปหาซื้อปัจจัยการผลิตที่อื่นก็อาจไม่ทันกับฤดูกาล หรือก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่ารถเพิ่มขึ้น คิดแล้วอาจจะมิต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าผลสุดท้ายก็ต้องซื้อจากพ่อค้าทั้งที่รู้ว่าปัจจัยการผลิตชนิดนั้นๆ มีราคาแพงกว่าราคาที่เขาจริง

เมื่อเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการสหกรณ์เพื่อสำรวจดูว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกต้องการอะไรบ้าง ตัวอย่าง เช่น ปุ๋ย สหกรณ์จะสำรวจว่าสมาชิกสหกรณ์จะใช้ปุ๋ยยี่ห้ออะไร จำนวนเท่าไร จะใช้เมื่อใด เมื่อฝ่ายจัดการสหกรณ์รวบรวมจากสมาชิกทั้งหมดแล้วจะได้จำนวนมาก การรวมกันซื้อจำนวนครั้งละหลายๆ สหกรณ์ย่อมมีโอกาสต่อรองกับพ่อค้าได้มากขึ้น ผลที่ได้รับก็คือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะสามารถซื้อของต่างๆ ได้ถูกกว่าเกษตรกรอื่นๆ ซึ่งต่างคนต่าง และเมื่อถึงสิ้นปีหากสหกรณ์มีกำไรก็จะนำเงินจำนวนนี้มาแบ่งปันให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์อีกด้วย การขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทาน ถนน และทางลำเลียงที่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง ข่าวสารข้อมูลทางการเกษตรปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นปัญหาใหญ่ที่มีความสำคัญต่อการเกษตรอย่างมาก และปัญหาเหล่านี้เกษตรกรแต่ละคนคงไม่สามารถที่จะแก้ไขได้

5) ด้านการตลาด เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำถูกเอาเปรียบในการชั่ง ตวง วัด ถูกกดราคารับซื้อ ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการที่เกษตรกรต่างคนต่างขายผลผลิตผลของตนเองตามลำพัง ในท้องที่ถ้าตราบใดซึ่งยังเป็นอยู่อย่างนี้ปัญหาเหล่านี้ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ถ้าเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์ และให้สหกรณ์เป็นผู้จัดการขายแทนจะทำให้ผลิตผลราคาสูงขึ้นอย่างแน่นอน ยกตัวอย่างง่ายๆ สมมติว่าในท้องที่ที่เกษตรกรอยู่ผลิตข้าวเปลือกได้ปีละ 10,000 เกวียน เกษตรกรทุกคนตกลงว่าจะไม่แยกกันขายแต่จะมอบให้สหกรณ์เป็นผู้ขายแต่เพียงผู้เดียว พ่อค้าจะไปซื้อข้าวเปลือกที่ใดก็ได้ ต้องมาติดต่อกับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้า ถ้าพ่อค้าราคาต่ำสหกรณ์ก็จะไม่ขาย รอไว้ขายในราคาดีขึ้น ที่ทำเช่นนี้ได้เนื่องจากการรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ สหกรณ์มีเงินทุนส่วนหนึ่งนำไปใช้สร้างฉาง เพื่อใช้เก็บผลิตผลของสมาชิก มีเงินทุนสำหรับตรองจ่ายแก่สมาชิกที่ฝากผลิตผลรอไว้ขาย และสมาชิกที่ถูกเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด เพราะสหกรณ์เป็นของสมาชิก สมาชิกสามารถจะชั่ง ตวง วัด ผลิตผลของตนเองจนแน่ใจว่าถูกต้องแล้ว

นอกจากนั้น สหกรณ์อาจร่วมกับสหกรณ์อื่นตั้งโรงสีสีข้าวขายเป็นข่าวสาร ซึ่งเกษตรกรอาจจะไม่เคยคิดถึงว่าข้าวสารกับข้าวเปลือกนั้นราคาต่างกันมาก ซึ่งกำไรส่วนนี้ควรจะตกกับเกษตรกรแต่ไปตกกับพ่อค้าซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายมาก ดังนั้น ถ้าหากเกษตรกรสามารถรวมกันได้แล้ว เกษตรกรจะต้องมีรายได้ที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน แม้จะเป็นพืชผลอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด ปอ ถั่ว เมียง หรืออะไรๆ ก็ตาม ก็สามารถที่จะปัญหาด้วยวิธีการสหกรณ์ได้

6) ด้านปัญหาสังคม สาเหตุปัญหาสังคมส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจข้างต้น จะเห็นได้ว่าถ้าเกษตรกรรวมกันเป็นสหกรณ์ และใช้วิธีสหกรณ์แก้ปัญหา จะทำให้สหกรณ์ที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมนั้น มีคุณภาพที่ดีและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมมีแต่ความสุขปราศจากโจรผู้ร้าย เพราะทุกคนทราบว่าความสามัคคีร่วมมือและทำการเสียสละประโยชน์ร่วมกันนำมาซึ่งความสุข ความเจริญของสังคม นอกจากนั้นยังทำให้สังคมได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสุขภาพอนามัยที่ดี เนื่องจากเกษตรกรมีฐานะดีขึ้นดังที่กล่าวแล้ว

7) ด้านการศึกษาอบรม สหกรณ์จัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก คณะกรรมการผู้จัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงหลักการ วิธีการสหกรณ์ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

โดยสรุป สหกรณ์การเกษตรช่วยให้เกษตรกรที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมนั้นมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมมีความสุข บุตรหลานสมาชิกได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสุขภาพอนามัยที่ดีเนื่องจากเกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สหกรณ์การเกษตรมีความสำคัญในฐานะที่เป็นองค์การช่วยดำเนินธุรกรรมทางด้านเศรษฐกิจแทนสมาชิก มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งชุมชนและประเทศชาติ ถ้าสมาชิกเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ และความพร้อมในการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

2.3 วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตร

การสหกรณ์เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งในการพัฒนาความเป็นอยู่และยกระดับการครองชีพของประชาชน ส่งเสริมการศึกษา ความสามัคคี พัฒนาศักยภาพมนุษย์ การปกครองในระบบประชาธิปไตยทั้งในประเทศกำลังพัฒนาและในประเทศที่พัฒนาแล้ว สำหรับประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานสหกรณ์ตลอดมา การจัดตั้งองค์การในรูปของสหกรณ์การเกษตร โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์มีบทบาทหน้าที่เข้ามาแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนเพื่อให้เกษตรกรใช้อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร (ศิริลักษณ์ นามวงศ์, 2558, น.8) มีดังนี้

1) จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพและค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำและเหมาะสม

2) ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ โดยวิธีการรับฝากเงินจากสมาชิกประเภทประจำและออมทรัพย์

3) ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนสิ่งของอื่นที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิกในราคายุติธรรม

4) ดำเนินการในด้านการตลาดโดยการรวบรวมพืชผลและผลิตผลของสมาชิก เพื่อจัดจำหน่ายให้ได้ราคาดีและเป็นธรรมในด้านการชั่ง ตวง วัด

5) ให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ ส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่แก่สมาชิก เพื่อลดต้นทุนผลิตและได้รับผลผลิตสูงขึ้น โดยการแนะนำพันธุ์พืชที่เหมาะสม แนะนำวิธีการใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องทุ่นแรงต่างๆ เช่น รถไถนา รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ ฯลฯ บริการแก่สมาชิกโดยคิดค่าบริการในราคาที่เหมาะสม

2.4 ลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน การทำการเกษตรของสมาชิก และการส่งเสริมสนับสนุนชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรมีการดำเนินงานในลักษณะของสหกรณ์อเนกประสงค์ สามารถจำแนกได้หลายลักษณะ ตามการดำเนินธุรกิจของแต่ละสหกรณ์ ซึ่งหน่วยงานราชการที่เข้าไปดำเนินการแนะนำส่งเสริมก็ยังมี การแบ่งลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่แตกต่างกัน ในเนื้อหานี้จะแบ่งลักษณะ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร (ศิริลักษณ์ นามวงศ์, 2558, น. 21-23) ดังนี้

2.4.1 ธุรกิจการเงิน

1) การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะใช้หลักการให้เงินกู้แก่สมาชิก โดยมีการแนะนำและมีการควบคุมการใช้เงินกู้ สหกรณ์จะดำเนินธุรกิจนี้ให้สอดคล้องกับการส่งเสริม การเกษตร ธุรกิจการซื้อ และธุรกิจการขาย ซึ่งสหกรณ์จะจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกเป็นเงินสด หรือ สิ่งของที่จำเป็น หรือจ่ายทั้งในรูปเงินสดและสิ่งของแล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการของ สมาชิก เงินกู้ของสหกรณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) เงินกู้อะยะสั้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรสำหรับ ฤดูกาลหนึ่งๆ เช่น ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ ค่าเครื่องมือ เป็นต้น

(2) เงินกู้อะยะปานกลาง เพื่อใช้ในการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่ง ปกติจะใช้ประโยชน์ได้นานกว่าฤดูกาลหนึ่งๆ เช่น ค่าบุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดิน ซ่อมที่ดินการเกษตร การปรับปรุงแหล่งน้ำ ซ่อมสัตว์ใช้งาน เป็นต้น

2) การรับฝากเงินจากสมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ซึ่ง สหกรณ์จะรับฝากเงินจากสมาชิก ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ การรับฝากเงินเป็น แหล่งที่สามารถระดมเงินทุนโดยส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม เงิน โดยการสะสมและฝากเงินไว้ กับสหกรณ์เพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคต ซึ่งสหกรณ์จะคำนวณ ดอกผลของต้นเงิน ที่ฝากไว้ตามอัตรา

และเงื่อนไขของประเภทเงินฝาก การระดมเงินฝาก ของสหกรณ์ยังเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้สหกรณ์มีเงินทุนไว้หมุนเวียนในกิจการ ซึ่งจัดเป็นแหล่งเงินทุนภายในที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์ โดยมีดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจ่ายให้กับ สมาชิก ถือเป็นแหล่งเงินทุนที่ต้นทุนต่ำกว่าแหล่งอื่น

2.4.2 ธุรกิจการขาย หรือการรวบรวมผลิตผลของสมาชิกเพื่อขาย เนื่องจากผลิตผลของสมาชิกที่ได้เก็บเกี่ยวแล้ว หากนำไปจำหน่ายให้พ่อค้า สมาชิกอาจถูก กดราคา ถูกเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ดังนั้น สหกรณ์จึงเป็นแหล่งที่สามารถจะ รวบรวมผลิตผลของสมาชิกเพื่อเป็นผู้จัดการขายแทนผลิตผลของสมาชิกแต่ผู้เดียว อันจะ ทำให้ได้ราคาดีและเหมาะสม เนื่องจากสหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าได้ มากกว่าตัวของสมาชิกจะนำไปจำหน่ายเองโดยลำพัง สหกรณ์จะพยายามหาตลาดเพื่อขายผลิตผลการเกษตรของสมาชิกให้ได้ราคาที่เป็นธรรมซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้

1) การรวบรวม วิธีการรวบรวมผลิตผลการเกษตรจากสมาชิก 3 วิธี คือ

(1) การซื้อขาด สหกรณ์จะจ่ายค่าผลิตผลเป็นเงินสดแก่สมาชิกทันทีที่สมาชิกนำผลิตผลการเกษตรมาส่งแก่สหกรณ์

(2) การฝากขาย สหกรณ์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเท่านั้น

(3) การรวมกันขาย สหกรณ์จะนำผลิตผลการเกษตรของสมาชิกมารวมเป็นกองกลาง และสมาชิกมอบกรรมสิทธิ์ในผลิตผลให้สหกรณ์เป็นผู้จัดการขายตามที่เห็นสมควร โดยสหกรณ์จะคิดค่าธรรมเนียมการจัดการขายจากสมาชิกเพียงเท่าที่คุ้มกับค่าใช้จ่ายนั้น

2) การจำหน่ายตลาดภายในประเทศ สหกรณ์จะจัดการตลาดและการขายเอง หรือทำสัญญาขายกับโรงงาน หรือมอบให้ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการขายผลิตผลการเกษตรของสมาชิกให้ได้ราคาดี

3) การแปรรูป การแปรรูปผลิตผลเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของสมาชิก เกิดจากการที่สมาชิกเก็บรวบรวมผลิตผลแล้วนำไปแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นของผลผลิต เพื่อจะได้นำไปจำหน่ายให้ได้ราคาที่ดีขึ้น สหกรณ์อาจมีโรงงานแปรรูปตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการขายผลิตผลการเกษตรของสมาชิกให้ได้ราคาดี

2.4.3 ธุรกิจการซื้อ หรือการจัดหาสิ่งของที่จำเป็นมาขายแก่สมาชิก

1) การจัดหา การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายเป็นธุรกิจที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาให้สมาชิกหรือเกษตรกร สามารถซื้อสินค้าที่จะนำมาเป็นต้นทุนในการผลิต ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคให้ได้ ในราคาที่เหมาะสม ไม่ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าในด้านราคาและคุณภาพ อีกทั้งสมาชิกจะได้เงินเฉลี่ยคืนจากธุรกิจหากสหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินงานในรอบปี ตามส่วนที่สมาชิกได้ซื้อสินค้าจากสหกรณ์

2) การจำหน่าย สหกรณ์จะขายด้วยเงินสด ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้สหกรณ์ไม่เสี่ยงกับความสูญเสีย และเพื่อความสะดวกของสมาชิก สหกรณ์จึงใช้วิธี โอนเงินกู้ของสมาชิกหรือใช้เงินฝากมาชำระค่าสิ่งของ หรือหักเงินค่าผลิตผลการเกษตรที่สหกรณ์ขายได้มาชำระค่าสิ่งของ

2.4.4 ธุรกิจบริการและบำรุงที่ดิน เป็นธุรกิจที่สำคัญที่ต้องจัดบริการแก่สมาชิก เพื่อประโยชน์แก่สมาชิก การบริการสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรกล เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร หรือเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมในครอบครัว หรือจัดให้มีโรงงาน อุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปผลิตผล หรือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพที่ตลาดต้องการ สำหรับไว้บริการ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในการประกอบอาชีพ สหกรณ์จะติดตั้งเครื่องสูบน้ำ หรือสร้าง ทำนบเหมืองฝายตลอดจนจัดระบบส่งน้ำ เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์แก่การเพาะปลูกของสมาชิก อย่างทั่วถึง โดยสหกรณ์จะเรียกเก็บเงินค่าบริการจากสมาชิกตามสมควร

2.4.5 การส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สมาชิกได้เพาะปลูกพืชตามที่ตลาดต้องการ และลดปัญหาในการขายผลิตผลของเกษตรกร เนื่องจากความไม่แน่นอนของราคา การส่งเสริม เผยแพร่ความรู้การเกษตรแก่สมาชิก การวางแผนการเพาะปลูกให้สมาชิกโดยแนะนำให้สมาชิก เพาะปลูกพืชที่ตลาดต้องการ รวมทั้งการปรับปรุงให้มีคุณภาพตามต้องการของตลาดภายในและ ภายนอกประเทศ ซึ่งจะช่วยให้การขายผลิตผลการเกษตรของสมาชิกได้ราคาดี การให้บริการและ ส่งเสริมการเกษตรเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพทางการ เกษตรของสมาชิก โดยให้บริการต่างๆ ซึ่งมีค่าบริการในราคาพอสมควร

2.4.6 การให้การศึกษอบรม ความจริงแล้วการให้การศึกษอบรมไม่ถือเป็นธุรกิจ แต่เป็นหน้าที่สำคัญของสหกรณ์ที่จะต้องให้การศึกษอบรมแก่สมาชิก รวมทั้งกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ และพนักงานของสหกรณ์ เพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบตามหลักและ วิธีการสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การประกอบธุรกิจของสหกรณ์เป็นไปด้วยดีและประสบความสำเร็จ

สหกรณ์การเกษตรเป็นสถาบันของเกษตรกรจะทำหน้าที่เริ่มตั้งแต่การจัดหา ปัจจัยการผลิต การแนะนำส่งเสริมกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ ปริมาณมาก คู้มค่ากับต้นทุนการผลิต และยังทำหน้าที่ด้านการแปรรูปและการตลาดแทนสมาชิกได้ด้วย ซึ่งถ้า สหกรณ์ได้มีการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะสามารถช่วยเหลือเกษตรกรตั้งแต่ เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการผลิต นอกจากนั้น ยังจัดหาสินค้าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นมา จำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคายุติธรรมด้วย เมื่อสมาชิกสหกรณ์มีรายได้เพิ่ม มีเงินได้มากขึ้นและมีเงิน เหลือจากการลงทุน การอุปโภค และการบริโภค แล้ว สมาชิกสหกรณ์ยังสามารถนำเงินมาออม โดย การฝากเงินไว้กับสหกรณ์การเกษตรได้ด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้ง การส่งเสริม และพัฒนาสหกรณ์

3.1 แนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์

การขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์จะต้องปฏิบัติเป็นไปตามมาตรา 33, 34, 35, 36 และ 37 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประกอบระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547 กล่าวคือ ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ มีความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนถูกต้อง มิใช่จะพิจารณาแต่เฉพาะเอกสาร ประกอบการพิจารณาถูกต้องหรือไม่ อีกทั้งความพร้อมและความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จเบื้องต้น ที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อไป โดยสหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์จะต้องมีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
2. มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรณูนิติภาวะ
3. มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กันและสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด
4. มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา 43 (7) ได้แก่ วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

3.2 ขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2551) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อให้ผู้ขอจัดตั้งสหกรณ์สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและได้มีการเตรียมการเบื้องต้นจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ 7 ขั้นตอน ในการดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการเบื้องต้น คณะบุคคลมีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ต้องดำเนินการรวบรวมกลุ่มบุคคลที่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ และผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer จากกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และบรรณูนิติภาวะ มีปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม และมีความสมัครใจ เสียสละ มีวินัยและซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นตอนที่ 2 ประสานงานและฝึกอบรม ผู้แทนกลุ่มบุคคลประสานงานกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่ เพื่อขอคำแนะนำในการจัดตั้งสหกรณ์ และดำเนินการให้

การศึกษาอบรมแก่กลุ่มบุคคลโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง พร้อมทั้งกำหนดวันประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเชิญสหกรณ์จังหวัด หรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

- 1) กำหนดชื่อสหกรณ์ อย่างน้อย 3 ชื่อ
- 2) คัดเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 10 คน
- 3) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดประเภท วัตถุประสงค์ แผนดำเนินการ

และร่างข้อบังคับสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ซึ่งได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเชิญสหกรณ์จังหวัดหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

- 1) จองชื่อสหกรณ์ผ่าน Website กรมส่งเสริมสหกรณ์ (www.cpd.go.th) หรือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่
- 2) เลือกประเภทสหกรณ์ และกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะขอจัดตั้ง
- 3) จัดทำร่างข้อบังคับสหกรณ์
- 4) จัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจ หรือกิจกรรมของสหกรณ์ อย่างน้อย 3 ปี
- 5) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 5 ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ เมื่อคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการตามขั้นที่ 4 เสร็จแล้ว ต้องดำเนินการจัดประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ เชิญสหกรณ์จังหวัดหรือผู้แทน หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

- 1) รับทราบชื่อสหกรณ์ ประเภท วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการของสหกรณ์
- 2) พิจารณาร่างข้อบังคับ เพื่อกำหนดเป็นข้อบังคับของสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 6 ยื่นเอกสารจดทะเบียน คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องจัดทำเอกสารต่าง ๆ และยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ได้ที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่ เอกสารจดทะเบียนสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) คำขอจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
- 2) สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
- 3) สำเนารายงานการประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
- 4) สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
- 5) บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด

- 6) แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
- 7) หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่เป็นที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด
(กรณีสหกรณ์ไม่มีสำนักงานเป็นของสหกรณ์เอง)
- 8) ขอบังคับสหกรณ์ จำนวน 4 ฉบับ

การดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-6 ระยะเวลาดำเนินการขึ้นอยู่กับความพร้อมของกลุ่มบุคคล

ขั้นตอนที่ 7 พิจารณารับจดทะเบียนสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่ จะวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจดทะเบียนสหกรณ์ และเสนอความเห็นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยนายทะเบียนสหกรณ์ จะพิจารณา

- 1) รับจดทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ลงนามในใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ และแจ้งให้สหกรณ์ทราบ

- 2) ไม่รับจดทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์แจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนสหกรณ์พร้อมเหตุผลให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ทราบ

การพิจารณาารับจดทะเบียนสหกรณ์ ระยะเวลาดำเนินการภายใน 16 วันทำการ

3.3 การจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง

ตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2556 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง เพื่อให้การรับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของบรรดาสมาชิกที่จำเป็นต้องมีกิจกรรมการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน เป็นไปตามหลักการสหกรณ์และบังเกิดประโยชน์แก่บรรดาสมาชิกตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นรวมถึงเพื่อมิให้ผู้ใดใช้ระบบสหกรณ์เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดและจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ การจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง จะต้องมีการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ในลักษณะที่ไม่มุ่งหวังจะแสวงหากำไรสูงสุด มุ่งเน้นกระทำธุรกิจกับสมาชิกเพื่อจะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกเป็นหลัก และธุรกิจนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1.1 ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์และการรับสมาชิกใหม่

1) ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จะต้องเป็นผู้ที่มีปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ และสังคมตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน เป็นผู้ที่มีความมุ่งหวังที่จะใช้หลักการและวิธีการสหกรณ์แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว

2) สมาชิกแรกตั้ง คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ และการรับสมาชิกใหม่ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับ

3) การรับสมาชิกสมทบ (หากมี)

(1) การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบ ให้กำหนดได้เฉพาะผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับสมาชิก หรือเป็นบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานที่ขาดคุณสมบัติจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ หรือเป็นบุคคลที่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงตามคุณสมบัติในการรับสมาชิกที่กำหนดในข้อบังคับแต่ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก กรณีการรับสมาชิกสมทบในพื้นที่ใกล้เคียงให้รับได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นและจะบังเกิดผลดีแก่การดำเนินงานและความสะดวกที่จะดำเนินธุรกิจร่วมกับสหกรณ์

(2) สมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางธุรกิจมากกว่าสมาชิกสมทบ หากตรวจสอบพบว่าสหกรณ์ใดกระทำธุรกิจร่วมกับสมาชิกสมทบเกินกว่าสมาชิกโดยรวม ถือว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้บังเกิดผลดีต่อบรรดาสมาชิก รวมทั้งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบสหกรณ์โดยรวม นายทะเบียนสหกรณ์จะพิจารณาสั่งให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว หรือใช้อำนาจสั่งเลิกสหกรณ์เสีย ทั้งนี้ ให้รวมถึงสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้ว

1.2 ความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุน

1) การกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจ จะต้องมีความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นการระดมทุนจากสมาชิกและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นหลัก

2) หากแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจที่กำหนด จะต้องใช้ทุนดำเนินงานเกินกว่าการระดมทุนข้างต้นและมีแผนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งอื่น เช่น การกู้ยืมเงินจากภายนอก การขอหรือรับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนใด ๆ จะต้องกำหนดแหล่งเงินทุนที่ชัดเจน รวมถึงแสดงหลักฐานอันจะทำให้เชื่อได้ว่าเมื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้วจะได้รับเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือดังกล่าว

ทั้งนี้ หากสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนไม่อาจจัดหาเงินทุนได้ตามแผนฯ ภายในหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนเป็นเหตุให้เห็นว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี นายทะเบียนสหกรณ์จะพิจารณาใช้อำนาจสั่งเลิกสหกรณ์ดังกล่าวเสีย

1.3 ธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ต้องเป็นธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ หรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก ซึ่งจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่มุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันในกลุ่มสมาชิก รวมทั้งจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

1) การดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่กิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์หรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสหกรณ์

2) ดำเนินธุรกิจขายตรงหรือธุรกิจอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีการระดมการรับสมาชิกในลักษณะที่มุ่งเสนอผลตอบแทนจากการดำเนินธุรกิจในรูปแบบขายตรงหรือแชร์ลูกโซ่ โดยผู้ที่สมัครเป็นสมาชิก ไม่ได้เป็นผู้ที่เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

3) การดำเนินธุรกิจที่กระทำกับสมาชิกสมทบเป็นหลัก หรือมุ่งเน้นที่จะทำธุรกิจกับสมาชิกสมทบเกินกว่าสมาชิกโดยรวม

4) การจัดซื้อหรือจัดหาที่ดินเพื่อพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย โดยสมาชิกไม่ได้เป็นผู้ที่มีความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย รวมถึงการสร้างบ้านหรือที่อยู่อาศัยเกินกว่าจำนวนสมาชิกแรกตั้ง เพื่อนำไปจัดสรรหรือขายให้แก่บุคคลภายนอกเป็นหลัก

5) การดำเนินธุรกิจในลักษณะที่ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นการหลบเลี่ยงภาษีหรือเป็นการหลบเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือมีพฤติกรรมใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบสหกรณ์โดยรวม

1.4 ความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจ การจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นจะต้องจัดทำอย่างน้อยสามปี มีความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจและสามารถปฏิบัติได้จริง และเพื่อแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์สามารถดำเนินกิจการและให้บริการธุรกิจแก่สมาชิกได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิก คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์รายบุคคลให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดเสียก่อน จึงจะกำหนดหรือจัดทำแผนธุรกิจให้สอดคล้องต่อไป ทั้งนี้ แผนดำเนินธุรกิจที่จัดทำตามแบบที่แนบในภาคผนวก ก ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- 1) แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก
- 2) แผนการจัดหาเงินทุนมาดำเนินการ
- 3) แผนการให้ความรู้แก่สมาชิก
- 4) แผนโครงสร้างและอัตรากำลัง

1.5 การจัดจ้างหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี เพื่อสหกรณ์สามารถทำบัญชีได้ตามความมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 อันจะบังเกิดผลดี

ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ จึงกำหนดว่ากรณีที่สหกรณ์ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชีได้ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์หรือที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกมีมติมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีเป็นการเฉพาะอย่างน้อย 1 คน

2. การดำเนินงานของสหกรณ์เมื่อได้รับจดทะเบียน สหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งแล้วหากไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่กำหนดได้ สหกรณ์จะต้องจัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดำเนินการฯ ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรหรือตามที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ และหากสหกรณ์ใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดำเนินการฯ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี หรือการดำเนินกิจการของสหกรณ์ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบสหกรณ์โดยรวมหรือประโยชน์ส่วนรวม นายทะเบียนอาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้ หรือหากเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขอาจสั่งให้ผู้ตรวจการสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าช่วยเหลือดำเนินกิจการของสหกรณ์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

3.4 ความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมและการพัฒนาสหกรณ์

การส่งเสริมและการพัฒนาถูกใช้เป็นการรวม ๆ ในการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งมนุษย์ในลักษณะการเกื้อหนุน ช่วยเหลือ หรือเพิ่มเติม จนบังเกิดความเจริญเติบโต มีความก้าวหน้าไปจากสภาพเดิมที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ การส่งเสริมและการพัฒนาจึงมักถูกนำไปใช้กับการบ้านการเมืองอยู่เสมอ ประเทศไทยคุ้นเคยกับการใช้คำเหล่านี้ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจำนวนมาก ต่างมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาโดยตลอด (จุมพล ชละเอม, 2558, น. 7-11)

3.4.1 ความหมายของการส่งเสริมและการพัฒนาสหกรณ์

1) การส่งเสริมสหกรณ์ คำว่า “ส่งเสริม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมาย เป็นคำกริยา แปลว่าเกื้อหนุน, ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น และจากบทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” อธิบายความในคำว่า “สนับสนุน” กับ “ส่งเสริม” ว่ามีความหมายคล้ายกัน กล่าวคือ

“สนับสนุน” หมายถึง หนุนให้ เป็นผลตามต้องการ เป็นการช่วยผู้อื่นให้กระทำการบางอย่างได้สำเร็จด้วยดี เช่น พ่อแม่สนับสนุนลูกเรียนดนตรี เรามีโครงการสนับสนุนนักเรียนเรียนดีแต่ยากจน รัฐบาลมีเสียงสนับสนุนมาก เป็นต้น

ส่วน “ส่งเสริม” หมายถึง ช่วยผู้อื่นให้กระทำการบางอย่าง เช่น พ่อแม่ส่งเสริมให้ลูกเรียนดนตรี เรามีโครงการส่งเสริมการสอนภาษาถิ่น เป็นต้น

ถ้ากล่าวว่ารัฐบาลสนับสนุนให้ราษฎรทำการเกษตร ย่อมแสดงว่าราษฎรต้องการจะทำการเกษตรอยู่แล้ว รัฐบาลจึงช่วยเหลือราษฎรด้านการเงินหรืออื่นๆ แต่ถ้ากล่าวว่ารัฐบาลส่งเสริมให้ราษฎรทำการเกษตร ย่อมแสดงว่ารัฐบาลใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ราษฎรหันมาทำการเกษตร เดิมราษฎรอาจจะไม่ได้ต้องการทำการเกษตรก็ได้

ส่วนคำว่า “การ” หมายถึง งาน สิ่งหรือเรื่องที่ทำ หากอยู่หน้ากริยา ทำให้กริยาเป็นนาม “การส่งเสริม” จึงหมายถึง เรื่องช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น และคำว่า “สหกรณ์” ซึ่งอธิบายในแบบเอกถกษณ์ได้ว่า เป็นองค์การอิสระของบุคคลที่มารวมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการอันจำเป็น และมีเป้าหมายร่วมกันในทางเศรษฐกิจพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม โดยดำเนินกิจการร่วมกันตามแบบประชาธิปไตย

ดังนั้น เมื่อจับประเด็นบริบทในส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้นแล้ว “การส่งเสริมสหกรณ์” จึงหมายถึง การช่วยเหลือสนับสนุนเป็นสิ่งของหรือใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานสหกรณ์ จนเกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ ในการสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคมของบรรดาสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์นั้น

2) การพัฒนาสหกรณ์ มีผู้ให้ความหมาย “การพัฒนา” ไว้หลายประการ เช่น จากคำในภาษาอังกฤษว่า “development” แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออีกความหมายของ “development” หมายถึง กระบวนการของเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามความซับซ้อนทางวัฒนธรรมและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ของพวกเขา

ในทางเศรษฐศาสตร์ “การพัฒนา” มีความหมายว่า ความเจริญเติบโต โดยเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตมวลรวมของประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น

ส่วน “การพัฒนา” ในความหมายของการวางแผน คือ การชักชวน การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจัง

กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ (2546, น.285) ให้ความหมาย “การพัฒนา” ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

คำว่า “พัฒนา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายสั้น ๆ เป็นคำกริยาแปลว่า ทำให้เจริญ และคำว่า “การ” หมายถึง งาน, สิ่งหรือเรื่องที่ทำ หากอยู่หน้ากริยา ทำให้กริยาเป็นนาม หากประกอบท้ายสมาสคำบาลีและสันสกฤต ก็มีความหมาย

เป็นคำนามได้เหมือนกัน “การพัฒนา” ในที่นี้จึงมีความหมายว่า สิ่งหรือเรื่องที่ทำให้เจริญ และคำว่า “เจริญ” นั้นหมายถึง เติบโต, งอกงาม การทำให้เจริญ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสถานภาพหนึ่งไปเป็นอีกสถานภาพหนึ่งของบุคคล สถานที่หรือสิ่งต่างๆ ถ้าเป็นบุคคล เช่น การพัฒนาเด็ก เป็นการทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตมีคุณภาพชีวิตที่ดี ถ้าเป็นสถานที่ เช่น การพัฒนาชนบท เป็นการทำให้ชนบทเจริญขึ้น หรือถ้าเป็นสิ่งต่างๆ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นการนำน้ำจากธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการเกษตร ฯลฯ ความหมายเหล่านี้เป็นความหมายแบบกว้างๆ ยังไม่สื่อในรายละเอียดมากนัก แต่เป็นที่เข้าใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ส่วนคำว่า “สหกรณ์” ซึ่งอธิบายในแบบที่เป็นเอกลักษณ์ว่าเป็นองค์การอิสระของบุคคลที่มาร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการอันจำเป็น และมีเป้าหมายร่วมกันในทางเศรษฐกิจพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม โดยดำเนินกิจการร่วมกันตามแบบประชาธิปไตย เมื่อนำมาเชื่อมท้าย เป็นคำเต็มว่า “การพัฒนาสหกรณ์” ให้ความหมายแบบสั้นๆ ว่า การทำให้สหกรณ์เจริญเติบโต ซึ่งจากบริบททั้งหลายที่ประมวลมาข้างต้น จึงพอจะให้ความหมายเฉพาะที่ครอบคลุมสอดคล้องกับลักษณะของสหกรณ์ได้ดังนี้

“การพัฒนาสหกรณ์” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสหกรณ์ อันเกิดจากการนำสิ่งของหรือการใช้วิธีการต่างๆ มาช่วยเหลือสนับสนุน หรือมาใช้ในการดำเนินงานสหกรณ์ จนทำให้สหกรณ์มีความเจริญเติบโตในหลายๆ ด้าน โดยเป็นผลที่ตามมาจากการส่งเสริมสหกรณ์ หรือมาจากการดำเนินงานด้วยตัวของสหกรณ์เองก็ได้

3.4.2 ความสำคัญของการส่งเสริมและการพัฒนาสหกรณ์

1) ความสำคัญของการส่งเสริมสหกรณ์ เมื่อพิจารณาขอบเขตความหมาย การส่งเสริมสหกรณ์ดังกล่าวแล้ว จะพบสาระของการส่งเสริมสหกรณ์ในสองลักษณะ ประการแรกคือ ลักษณะสิ่งของหรือวิธีการที่นำมาส่งเสริม กับประการหลังคือลักษณะที่เป็นผลในการส่งเสริม ดังนั้นความสำคัญของการส่งเสริมสหกรณ์จึงประกอบด้วย

(1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ รัฐบาลมีนโยบายนำ การสหกรณ์ซึ่งมีต้นกำเนิดในต่างประเทศมาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป ซึ่งการรวมกลุ่มดำเนินกิจการร่วมกันในลักษณะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแนวทางของสหกรณ์ย่อมไม่เป็นที่คุ้นเคยของประชาชนมาก่อน รัฐจึงต้องจัดให้มีหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่หาวิธีการต่าง ๆ มาส่งเสริมประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการสหกรณ์ สามารถรวมกลุ่มตั้ง และดำเนินงานสหกรณ์จนบังเกิดผลดีตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล เช่นกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีหน้าที่ส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรสหกรณ์

กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีให้แก่สหกรณ์ นอกจากนี้องค์กรที่มีใช้ภาครัฐได้แก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท ต่างก็มีส่วนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ได้ด้วย เป็นต้น

(2) การทำให้เกิดการแนะนำช่วยเหลือ ประชาชนที่หันมาร่วมกลุ่มจัดตั้งและดำเนินงานสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานความชำนาญในทางปฏิบัติมาก่อน รัฐโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้การจัดตั้งและดำเนินงานสหกรณ์เป็นไปตามหลัก แบบแผน และขั้นตอนด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายในการรับจดทะเบียนสหกรณ์ โดยบุคลากรของกรมส่งเสริมสหกรณ์จะใช้วิธีการช่วยเหลือ แนะนำ หรือกระทำตนเป็นที่เลื่อม ให้กับผู้ประสงค์รวมกลุ่มเป็นสหกรณ์จนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์ ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารการเงินและการบัญชีแก่สหกรณ์ เป็นต้น

(3) การเสริมสร้างความพร้อมให้กับสหกรณ์ ในรายสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่หรือสหกรณ์ที่ดำเนินงานอยู่แล้วเกิดการขาดแคลนเงินทุนและอุปกรณ์ดำเนินงาน รัฐสามารถส่งเสริม สนับสนุน สิ่งของต่างๆ แก่สหกรณ์ตามที่กล่าว เพื่อให้สหกรณ์มีความพอเพียงตามความจำเป็นและพร้อมที่จะนำไปบริการสมาชิกสหกรณ์อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สนับสนุนช่วยเหลือเงินอุดหนุนจ่ายขาด อุปกรณ์การตลาด เครื่องชั่ง ตวง วัด ฯลฯ ให้แก่สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจการตลาด กองทุนพัฒนาสหกรณ์ในกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้บริการเงินทุนเพื่อการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจัดหาเงินทุนให้สหกรณ์กู้ยืมเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิก ฯลฯ

(4) การพัฒนาในสหกรณ์ ผลจากการส่งเสริมสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์สามารถสนองความต้องการของสมาชิกในทางเศรษฐกิจ และสังคม ได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมให้ความรู้ในอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันในสหกรณ์ได้อย่างมีระเบียบวินัยที่ดี มีความสามัคคีปรองดองฉันพี่น้อง สมาชิกในแต่ละสหกรณ์ต่างมีบทบาทการมีส่วนร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอเต็มที่ยิ่งขึ้น การส่งเสริมเพื่อการเชื่อมโยงทางธุรกิจของสหกรณ์ขั้นปฐมและขั้นมัธยมได้แก่สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ต่าง ๆ มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าร่วมกันอย่างสมประโยชน์ เป็นต้น กล่าวได้ว่า การส่งเสริมสหกรณ์มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาบุคคลในสหกรณ์ซึ่งได้แก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ รวมถึงความเป็นองค์กรของสหกรณ์ในทางเจริญก้าวหน้าเข้มแข็งยั่งยืนเป็นปึกแผ่นได้

2) ความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์ ตามความหมายการพัฒนาสหกรณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสหกรณ์ อันเกิดจากการนำสิ่งของหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ มาช่วยเหลือสนับสนุนหรือมาใช้ในการดำเนินงานสหกรณ์จนทำให้สหกรณ์มีความเจริญเติบโตในหลาย ๆ ด้าน โดยเป็นผลที่ตามมาจากการส่งเสริมสหกรณ์ หรือมาจากการดำเนินงานด้วยตัวของสหกรณ์เองก็ได้ ประเด็นที่เป็นความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์ ประกอบด้วย

(1) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ความสำคัญของสหกรณ์ในด้านนี้เห็นได้จากสภาพทางเศรษฐกิจของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญก้าวหน้า หากมองที่ตัวองค์กรคือสหกรณ์มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยวัดที่ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน สหกรณ์มีทุนดำเนินงานสะสมสูงขึ้น มีทรัพย์สินมากขึ้น มีการขยายปริมาณธุรกิจเพิ่มไปจากเดิม การดำเนินงานสหกรณ์ประสบผลสำเร็จในการบริการสมาชิก ฐานะของสหกรณ์เจริญเติบโตยิ่งขึ้นทุกปี ส่วนสมาชิกมีฐานะในทางเศรษฐกิจที่มั่นคงขึ้นกว่าเดิม เกิดความกินดีอยู่ดีในหมู่สมาชิก เป็นต้น

(2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงของสหกรณ์ในทางสังคม เป็นความสำคัญของการพัฒนาอย่างหนึ่ง การพัฒนาสหกรณ์ที่ได้ผลถูกสื่อออกมาในลักษณะที่สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความร่วมมือในการทำงานร่วมกันอย่างปรากฏผลเด่นชัด ประชาชนนิยมสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้น สมาชิกเอาใจใส่ในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกครั้งที่สหกรณ์นัดหมายมากขึ้น คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความก้าวหน้าในขีดความสามารถการเป็นผู้แทนสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่สหกรณ์ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และบริการสมาชิกอย่างมีมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้น บุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ร่วมกันในสหกรณ์ต่างเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามระเบียบวิธีปฏิบัติอย่างมีระเบียบวินัยมากกว่าแต่ก่อน ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์ด้านสังคมเช่นกัน

โดยสรุป การส่งเสริมสหกรณ์และการพัฒนาสหกรณ์ มีส่วนที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของผู้ให้การส่งเสริมและผู้ให้การพัฒนา ผู้รับการส่งเสริมและผู้รับการพัฒนา สิ่งของและรูปแบบวิธีการที่นำมาส่งเสริมมาพัฒนา ส่วนที่ต่างกันคือผลที่เกิดขึ้น ผลของการส่งเสริมสหกรณ์ทั้งสมาชิกและสหกรณ์ได้รับประโยชน์ตามความมุ่งหมาย ส่วนผลของการพัฒนาสหกรณ์ทำให้สหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลง มีการเจริญเติบโตเข้มแข็งมั่นคงมากขึ้น

ความสำคัญของการส่งเสริมสหกรณ์อยู่ที่การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ ทำให้ต้องมีการแนะนำช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้อง เสริมสร้างสหกรณ์ให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงานบริการสมาชิก รวมทั้งเกิดการพัฒนาในสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้น ส่วนความสำคัญของการพัฒนาสหกรณ์นั้นถูกสื่อออกมาในลักษณะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทาง

เศรษฐกิจและสังคม ของสหกรณ์และสมาชิกในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น ทั้งการส่งเสริมและการพัฒนาต่างมีความสำคัญต่อสหกรณ์ เพราะสามารถสนองนโยบายของรัฐบาลในการที่จะให้สหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้าและพึ่งพาตนเองได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสหกรณ์ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากการส่งเสริมสหกรณ์ก่อน เมื่อให้สิ่งต่างๆ หรือรูปแบบวิธีการไปแล้ว ผู้รับหรือสหกรณ์ได้ประโยชน์สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เรียกว่าเป็นการส่งเสริมสหกรณ์ และหากมองต่อไปในความต่อเนื่องถึงผลของการเปลี่ยนแปลงแล้ว สหกรณ์มีสถานภาพในความเจริญเติบโตดีขึ้นกว่าเดิม แสดงว่าสหกรณ์มีการพัฒนาขึ้นจากเดิมที่เคยเป็นอยู่ เรียกว่าเป็นการพัฒนาสหกรณ์ จึงมักมีคำกล่าวโดยรวมว่า การส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์

4. สถานการณ์ของสหกรณ์ไทยในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 7,984 แห่ง อยู่ระหว่างดำเนินการชำระบัญชีเพื่อเลิกสหกรณ์ จำนวน 1,227 แห่ง คงเหลือสหกรณ์อยู่ในระบบ จำนวน 6,757 แห่ง ที่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของสหกรณ์คือเป็นความร่วมมือกันช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้เมื่อจำแนกตามประเภทสหกรณ์คงเหลือ 1) สหกรณ์การเกษตร จำนวน 3,394 แห่ง 2) สหกรณ์ประมง จำนวน 76 แห่ง 3) สหกรณ์นิคม จำนวน 86 แห่ง 4) สหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 1,403 แห่ง 5) สหกรณ์ร้านค้า จำนวน 136 แห่ง 6) สหกรณ์บริการ จำนวน 1,085 แห่ง และ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 577 แห่ง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561)

ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในประเทศไทย ปี 2559 – 2561

ประเภทสหกรณ์	ธ.ค. 59		ธ.ค. 60		ธ.ค. 61	
	สหกรณ์	สมาชิก	สหกรณ์	สมาชิก	สหกรณ์	สมาชิก
สหกรณ์ภาคการเกษตร	4,684	6,593,605	4,629	6,556,005	4,576	6,677,500
สหกรณ์การเกษตร	4,480	6,393,812	4,426	6,347,762	4,376	6,472,591
สหกรณ์ประมง	110	15,148	108	14,932	108	15,128
สหกรณ์นิคม	94	184,645	95	193,311	92	189,781

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเภทสหกรณ์	ธ.ค. 59		ธ.ค. 60		ธ.ค. 61	
	สหกรณ์	สมาชิก	สหกรณ์	สมาชิก	สหกรณ์	สมาชิก
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	3,579	4,853,800	3,565	5,018,266	3,553	4,958,666
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,499	2,935,517	1,488	3,107,188	1,474	3,020,182
สหกรณ์ร้านค้า	225	642,782	208	641,399	199	645,544
สหกรณ์บริการ	1,284	482,806	1,282	484,943	1,277	489,829
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	571	792,695	587	784,736	603	803,111
รวม	8,263	11,447,405	8,194	11,574,271	8,129	11,636,166
อัตราการเพิ่ม/ลด (%)	-0.08	-0.35	-0.84	1.11	-0.79	0.53

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561)

จากข้อมูลตารางที่ 2.1 แสดงให้เห็นจำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ในประเทศไทย ปี 2559 – 2561 พบว่า จำนวนสหกรณ์รวมทั้งประเทศมีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากปี 2560 ลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 0.84 ปี 2561 ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 0.79 ในขณะที่จำนวนสมาชิกสหกรณ์มีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2560 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.11 และปี 2561 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.53 ซึ่งในปี 2561 การเพิ่มขึ้นของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเล็งเห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และยกระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

ตารางที่ 2.2 จำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ ปี 2557 - 2561

ประเภท	จำนวนร้อยละของสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจเทียบกับสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดแต่ละประเภท									
	ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์ภาคการเกษตร	3,693,219	55.40	3,688,231	55.84	3,555,567	53.92	3,524,612	53.76	3,604,488	53.98
สหกรณ์การเกษตร	3,550,995	54.96	3,541,337	55.30	3,404,202	53.24	3,372,081	53.12	3,448,895	53.28
สหกรณ์ประมง	7,494	46.71	7,517	48.50	6,994	46.17	8,721	58.40	8,657	57.23
สหกรณ์นิคม	134,730	70.97	139,377	75.04	144,371	78.19	143,810	74.39	146,936	77.42

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเภท	จำนวนร้อยละของสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจเทียบกับสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดแต่ละประเภท									
	ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์นอก	3,498,378	72.83	3,652,836	74.82	3,870,076	79.73	4,055,502	80.81	4,002,488	80.72
ภาคการเกษตร										
สหกรณ์ออมทรัพย์	2,348,860	82.13	2,457,756	85.06	2,560,961	87.24	2,709,522	87.20	2,725,922	90.26
สหกรณ์ร้านค้า	284,108	38.62	318,952	45.29	354,335	55.13	345,106	53.81	322,716	49.99
สหกรณ์บริการ	254,851	53.85	273,222	56.67	319,523	66.18	324,626	66.94	309,267	63.14
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	610,559	83.09	602,906	74.76	635,257	80.14	676,248	86.18	644,583	80.26
รวม	7,191,597	62.70	7,341,067	64.13	7,425,643	64.87	7,580,114	65.49	7,606,976	65.37

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561)

จากตารางที่ 2.2 ข้อมูลจำนวนสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ พบว่า สมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 – 2561 ภาพรวม มีสมาชิกร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจ พบว่า สหกรณ์นอกภาคการเกษตรมีสมาชิกร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์สูงกว่าสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ซึ่งในปี 2561 สมาชิกทำธุรกิจกับสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 65.37 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 53.98 และสมาชิกสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 80.72 ซึ่งสาเหตุของการร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์อาจเกิดจากปัญหาในหลายด้าน ทั้งปัญหาด้านบุคลากรของสหกรณ์ ปัญหาด้านการจัดการภาครัฐ และปัญหาด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า จำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตรในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2559 – 2561 มีจำนวนสหกรณ์ลดลงทุกปี และสมาชิกของสหกรณ์ภาคการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันการทำธุรกิจกับสหกรณ์มีเพียงร้อยละ 53.98 ซึ่งถือว่ามึปริมาณน้อย สาเหตุของการร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์อาจเกิดจากปัญหาในหลายด้าน ทั้งปัญหาด้านบุคลากรของสหกรณ์ ปัญหาด้านการจัดการภาครัฐ และปัญหาด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุที่มีกำลังการผลิตลดลง จำเป็นต้องอาศัยเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สามารถเรียนรู้และนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิต และการตลาดของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงต้องมีการศึกษาการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

5. บริบทของเกษตรกรรุ่นใหม่

5.1 ความเป็นมาและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรุ่นใหม่

เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555 นายชุกคล ลิ่มแหลมทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดนโยบายเฉพาะที่สำคัญ คือ การพัฒนา “เกษตรกรไทยเป็น Smart Farmer โดยมี Smart Officer เป็นเพื่อคู่คิด” ซึ่ง “Smart Farmer” คือเกษตรกรที่มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร และ “Smart Officer” เป็นบุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความรักเกษตรกรเหมือนญาติ มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยเหลือเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร มุ่งนำเกษตรกรสู่ Green Economy และ Zero waste agriculture มีความภาคภูมิใจในองค์กรและความเป็นข้าราชการ โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ดังนี้

1) ตั้งศูนย์ข้อมูลเกษตรกรที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อมูลทั้งแหล่งผลิต ฤดูกาลที่ผลผลิตออก ปริมาณผลผลิต สภาพภูมิอากาศ ราคาสินค้า การตลาดทั้งในและนอกประเทศ ปัจจัยการผลิต การเตือนภัย โดยเชื่อมโยงกับศูนย์ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สป.กษ.) ตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลเกษตรเชื่อมข้อมูลลงทุกจังหวัด เพื่อให้ข้าราชการนำไปแนะนำเกษตรกร โดยสร้างเป็นเครือข่ายข้อมูล ให้ดำเนินการด่วน

2) จัดทำแผนพัฒนาโดยเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด โดยมีข้อมูล Zoning สินค้าเกษตรทุกชนิดในจังหวัด มีทะเบียนเกษตรกร ที่ตั้งฟาร์ม แหล่งรวบรวมผลผลิต และกระจายสินค้าการตลาดภายในและภายนอกจังหวัด แหล่งแปรรูป ต้นทุน ราคา การตลาด สภาพดิน แหล่งน้ำ ฤดูกาล ฯลฯ ทั้งนี้ให้เสร็จภายใน 31 ธันวาคม 2555 เพื่อวางแผน Zoning สินค้าเกษตรต่อไป

3) ปรับรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรใหม่ โดยให้ทุกหน่วยงานที่ทำงานส่งเสริมสร้างอาสาพัฒนาการเกษตร เพื่อเข้าพบหาเกษตรกรในแต่ละกลุ่ม เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการเกษตรในรูปแบบ Green Economy และ Zero waste agriculture ทำงานแบบบูรณาการ และทำแผนเชิงรุก เข้าหาเกษตรกร โดยให้ข้อมูลด้านการตลาด นำการผลิต ซึ่งให้เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้รวบรวมแผนปฏิบัติการส่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายใน 31 ธันวาคม 2555 โดยอาจทำแผนร่วมกับแผนพัฒนาจังหวัดก็ได้

4) สร้างหลักเกณฑ์ให้ทุกหน่วยงานสร้างยุทธศาสตร์ เพื่อรองรับการขาดแคลนเกษตรกรที่มีอายุสูงขึ้น และขาดแคลนแรงงานเกษตรและผลักดันให้เป็น Smart Farmer

5) สร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรกรม โดยเชิญผู้นำเกษตรกรที่มีความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน ผลักดันพระราชบัญญัติคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกร การประกันภัยพืชผล และการคุ้มครองสวัสดิภาพของเกษตรกร ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการในส่วนของกฎหมายต่าง ๆ และทุกหน่วยงานทำบัญชีเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ นำมาประมวลองค์ความรู้ของท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ โดยนำมาหาหลักวิทยาศาสตร์รับรอง ประกอบกับ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2556 ที่โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้เป็นประธานมอบนโยบายสำหรับขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ และการชี้แจงการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2557 ให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเน้นย้ำ 4 ยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนประเทศ ในปี 2557 และการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประกอบด้วย

- 1) สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 2) สร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- 3) การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ
- 4) ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายปฏิรูปการเกษตรประเทศไทย (ปี 2556 – 2561) เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ โดยกำหนดโครงการที่เป็น Flagship Project จำนวน 8 โครงการเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 7 โครงการ คือ

- 1) โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)
- 2) โครงการเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture)
- 3) โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer
- 4) โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน
- 5) โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 6) โครงการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์รองรับประชาคมอาเซียน

(Seed Hub Center)

- 7) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร

และยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โดยดำเนินงานตามนโยบายและโครงการต่าง ๆ อย่างบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งนโยบาย

Smart Farmer และ Smart Officer นโยบาย Zoning นโยบาย Commodity และนโยบายอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาทั้งประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการเกษตรและประโยชน์เพื่อเกษตรกรที่จะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น (ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556, น.1-2)

5.2 คุณสมบัติของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 6 คุณสมบัติ 15 ตัวบ่งชี้ และ Digital Literacy (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559, น.2) ดังนี้

1. มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่
 - 1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้
 - 1.2 สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบ หรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น
2. มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
 - 2.1 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ทั้งจากเจ้าหน้าที่ และผ่านระบบสารสนเทศ และการสื่อสารอื่น ๆ เช่น Internet Mobile Phone Smart Phone เป็นต้น
 - 2.2 มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์วางแผนก่อนเริ่มดำเนินการและบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
 - 2.3 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้
3. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด
 - 3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ
 - 3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อขายผลผลิตได้
 - 3.3 มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero Waste management)
4. มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
 - 4.1 มีความรู้หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ
 - 4.2 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ
5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม
 - 5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)
 - 5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

6. มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

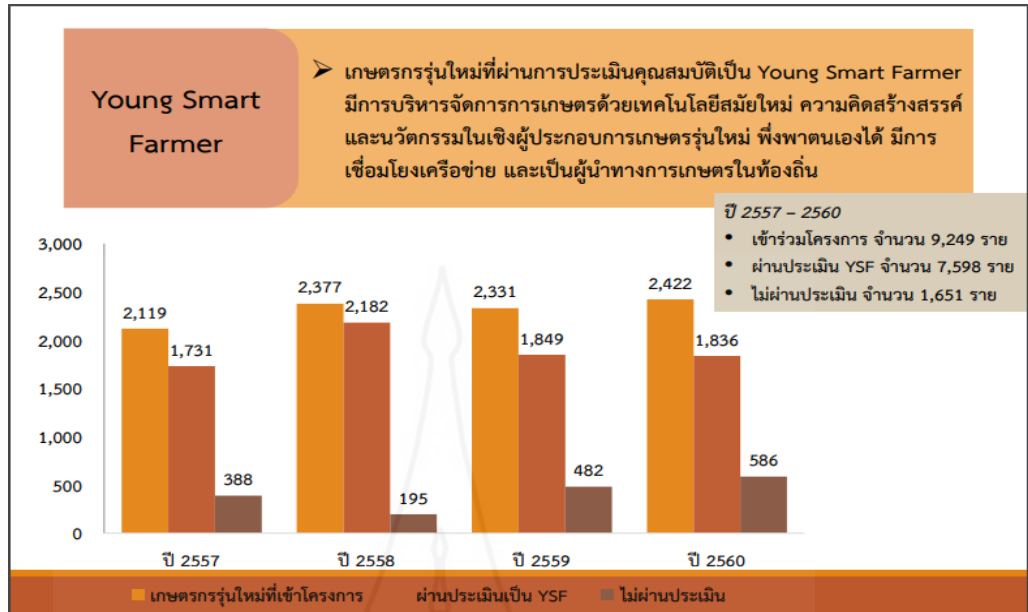
6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร

6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป

6.3 มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินงานสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่มาตั้งแต่ปี 2551 มุ่งเน้นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเป็นรายบุคคลในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจ และการใช้ระบบสารสนเทศ ต่อมาในปี 2557 มีการดำเนินงานตามนโยบายพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ซึ่งมีการแบ่งช่วงอายุของกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่คือ อายุ 17 – 45 ปี จึงยกระดับการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเครือข่าย โดยให้เกษตรกรเป็น “ผู้จัดการเรียนรู้” มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความสามารถด้านการเกษตร ทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด จนเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่เป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรและองค์กรเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง และดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ชุมชนเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานการเกษตรได้

ปัจจุบันมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer มีการบริหารจัดการการเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในเชิงผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ พึ่งพาตนเองได้ มีการเชื่อมโยงเครือข่าย และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2557 – 2560 มีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศ จำนวน 9,249 ราย ผ่านการประเมินคุณสมบัติ YSF จำนวน 7,598 และไม่ผ่านการประเมินคุณสมบัติ YSF จำนวน 1,651 ราย เกิดเครือข่ายที่มีโครงสร้างการประสานงานชัดเจน จำนวน 1 เครือข่าย เครือข่ายระดับประเทศ จำนวน 6 เครือข่าย และเครือข่ายระดับจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด

ภาพที่ 2.2 เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการประเมินคุณสมบัติเป็น Young Smart Farmer ปี 2557-2560
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2561)

ตารางที่ 2.3 ฐานข้อมูลผู้ผ่าน โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ปี 2557 – 2561 จังหวัดปราจีนบุรี

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร รุ่นใหม่	การประเมินเกษตรกรรุ่นใหม่	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
เมืองปราจีนบุรี	18	18	-
ศรีมหาโพธิ์	12	3	9
กบินทร์บุรี	31	31	-
ศรีมโหสถ	7	3	4
นาดี	13	13	-
บ้านสร้าง	9	-	9
ประจันตคาม	19	15	4
รวม	109	83	26

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี (2561)

จากตารางที่ 2.3 จังหวัดปราจีนบุรีมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer และได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer ของสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ ปี 2557 – 2561 ทั้งสิ้นจำนวน 109 ราย ซึ่งมีผู้ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer แล้ว จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.15

5.3 บทบาทของเกษตรกรรุ่นใหม่ในสังคมไทย

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินงานพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ซึ่งมีอายุระหว่าง 17 – 45 ปีให้เป็น Young Smart Farmer มาตั้งแต่ปี 2557 โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม พัฒนาให้มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าเกษตร จนเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น และเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรและองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง จนทำให้ชุมชนเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานการเกษตรได้

เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2562 นายชาติรี บุญนาค รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นประธานในพิธีเปิดกิจกรรมค่ายนวัตกรรมสร้างสรรค์ สำหรับธุรกิจเกษตรอาหารใหม่ ยุคประเทศไทย 4.0 (Creative Innovation Camp for Agri-Food Startup under Thailand 4.0) ซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 25 – 28 เมษายน 2562 ณ โรงแรมเรโนลแพ รอยัล ปาร์ค จังหวัดพิษณุโลก โดยได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการพัฒนาต่อยอดให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เป็น Young Smart Farmer โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์ สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา ตลอดจนเกษตรกรและผู้ประกอบการมืออาชีพ ที่ร่วมกันมุ่งพัฒนา Young Smart Farmer ผู้การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ และร่วมกันจัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น เพื่อสร้างกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และถ่ายทอดประสบการณ์ด้านธุรกิจเกษตรและอาหาร รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การต่อยอดการเป็นผู้ประกอบการ Startup ตามนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาลที่จะก้าวไปสู่กลุ่มนักธุรกิจมืออาชีพในภาคการเกษตรและอาหารในอนาคต รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่ รัฐบาลมีนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value – Based Economy) คือ การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่ภาคบริการมากขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบตามองค์ประกอบสำคัญ โดยเฉพาะด้าน

การเกษตรและด้านอาหารของไทย จากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกร ต้องมีรายได้ที่ดีขึ้น มีความยั่งยืน และเป็นเกษตรกรแบบผู้ประกอบการเพื่อสังคม (<https://www.smartsme.co.th>, 2562)

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2562 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือ Young Smart Farmer Thailand (YSF) ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนและพัฒนากลุ่มเกษตรกร YSF ในการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและการทำงานทุกระดับอย่างชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรรุ่นใหม่เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยด้วยแนวคิดที่ทันสมัยและวิธีการปฏิบัติใหม่ที่เป็นนวัตกรรม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช วิศวศกยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) สานพลังเครือข่ายในงาน Young Smart Farmer Show Case 2019 ภายใต้วแนวคิดนวัตกรรมอาหารปลอดภัยในวิถีเกษตรกรรมยั่งยืน ของดี 4 ภาค วันที่ 21 – 23 พฤษภาคม 2562 ซึ่งการจัดงานครั้งนี้ถือเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายของ YSF ให้เข้มแข็ง และยังเป็นการเปิดตัวผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ของ YSF หนุนต่อยอดเกษตรกรต้นแบบ ปันทายาทเกษตรกรหน้าใหม่พร้อมสร้างแพลตฟอร์มอาชีพเกษตรกรที่ทันสมัย นำงานวิจัยและนวัตกรรมควบคู่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มุ่งพัฒนาผลิตอาหารปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ในวิถีเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่ออนาคตความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย(<https://www.posttoday.com>, 2562)

โดยสรุป ปัจจุบันเกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาทั้งกระบวนการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ด้านการเกษตร ตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการตลาด รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม และเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาาระบบที่เรียกว่า “การรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System) หรือ PGS เป็นระบบที่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบมาตรฐานผลผลิตกันเองในพื้นที่ ทำให้เกิดความมั่นใจในสินค้าของตนเอง ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการสร้างมาตรฐานสินค้าส่งออก รวมไปถึงสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าได้ต่อไป นำไปสู่การเป็นผู้นำด้านการเกษตรในอนาคต

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำราญ นาสาร์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ พนักงานบริษัท ชินโนวา จำกัด ผลการศึกษาสรุปว่า 1) พนักงานส่วนใหญ่ร้อยละ 68.70 เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 29 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปฏิบัติงานในตำแหน่งระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 77.40 มีอายุงานต่ำกว่า 1 ปี ร้อยละ 35.70 มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 53.00 และมีรายจ่าย 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 44.30 2) การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเห็นด้วยในระดับมาก เพราะทำให้มีหลักประกันในอนาคตเมื่อว่างงานหรือเกษียณอายุงาน โดยเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีส่วนช่วยด้านการออมเงิน ด้านแหล่งเงินทุน ด้านสวัสดิการ และด้านอื่น ๆ ในระดับมาก รวมทั้งพนักงานต้องการให้บริษัทจัดอบรมแก่พนักงานให้ทราบถึงการดำเนินงานและประโยชน์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และ 3) ในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ พนักงานเห็นว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรมาจากตัวแทนพนักงานทุกระดับ สมาชิกถือหุ้นแรกเข้าจำนวน 10 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 20 บาท หักค่าหุ้นร้อยละ 1 ของเงินเดือน สหกรณ์ควรรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์และให้เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน สำหรับการจัดสวัสดิการ สหกรณ์ควรจัดให้มีสวัสดิการ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลแก่สมาชิก การทำประกันชีวิต เงินสงเคราะห์สมาชิกกรณีเสียชีวิตหรือประสบอุบัติเหตุ ทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก และจัดให้มีห้องออกกำลังกาย ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ มีข้อเสนอแนะให้จัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากเงินสมทบของบริษัท

จุฑามาศ บุญรัมย์และคณะ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายต่อเดือน และมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพื่อใช้จ่าย เช่น ใช้จ่ายในครอบครัว ซื้ออสังหาริมทรัพย์ และเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนบุตร 2) โดยภาพรวมบุคลากรมีความคาดหวังต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์หากมีการจัดตั้งขึ้นในอนาคต 3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่ามีทั้งหมด 4 ปัจจัย โดยปัจจัยที่ 1 คือ ด้านการบริหาร และการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ปัจจัยที่ 2 คือ ด้านสวัสดิการ และการแก้ปัญหาด้านการเงินของสมาชิก ปัจจัยที่ 3 คือ ด้านอัตราดอกเบี้ย และผลตอบแทน ปัจจัยที่ 4 คือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสหกรณ์ออมทรัพย์

จิราธิวัฒน์ ศุภรัตน์เสรี (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดตั้ง สหกรณ์บริการประชาชน ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์บริการประชาชนของเทศบาลเมืองแสนสุข โดยภาพรวม รายด้านอยู่ในระดับต่ำ โดยยกเว้นความพร้อมทางด้านผู้บริหารของเทศบาล ที่มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ตามมา ด้วยความพร้อมทางด้านบุคลากรของเทศบาล ความพร้อมทางด้านสมาชิกที่จะร่วมจัดตั้งสหกรณ์ และความพร้อมทางด้านเครื่องมือกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียนตามลำดับ และจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ (POCCC) ด้านการ ประสานงาน (Coordinating) และปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารจัดการ (4M) ทั้ง 4 ด้าน โดยสามารถ เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ทรัพยากรบุคคล (Man) เงินทุน (Money) การบริหารจัดการ (Management) และเครื่องมือ (Machine & Material) ตามลำดับ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัด ชลบุรี อิทธิพลต่อความพร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์บริการประชาชน ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถนำตัวแปรเหล่านี้มาใช้พยากรณ์ความ พร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์บริการประชาชนได้ โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ที่ร้อยละ 43.6 และ 81.6

อำไพ ชันแก้วหล้า และคณะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการจัดตั้ง สหกรณ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในเขต เทศบาลเมืองตาก มีศักยภาพการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชน ในระดับสูง และ ชุมชนมีความรู้พื้นฐานในการพัฒนาสหกรณ์ท้องถิ่นน่าร้อง ตลอดจนมีความต้องการในการจัดตั้ง สหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 90.8 สถานที่ต้องการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนมีความคิดเห็นว่าจะจัดตั้ง ณ บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 30.8 และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ชุมชนมี ความต้องการจัดตั้งสหกรณ์มากกว่าร้อยละ 60 และชุมชนในเขตเทศบาลมีศักยภาพในการจัดตั้ง สหกรณ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน

วิภาวัลย์ ต้นสายเพชร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการจัดตั้ง สหกรณ์ผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับสุพรรณบุรี จำกัด ผลการศึกษาพบว่า (1) ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับโดยเฉลี่ย 11 ปี มี พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 4.74 ไร่ ลักษณะการผลิตเป็นเพียงการผลิตภายในครอบครัว ยังมีได้มีการ รวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (2) สภาวะด้านการผลิตและสภาวะด้านการตลาด อาทิ การ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เป็นแบบต่างคนต่างซื้อ ส่วนที่รวมตัวกันมีเพียงร้อยละ 3.2 และร้อยละ 0.64 เท่านั้น ด้านสภาวะการตลาดเกิดการแข่งขันกันเอง การแข่งขันส่วนแบ่งการตลาด ผลผลิตขายไม่ได้ ราคา ขาดช่องทางการจำหน่าย (3) ผลการศึกษาความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์พบว่า ประชากร

ที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง แต่เห็นด้วยกับบทบาทของสหกรณ์ในการร่วมมือกันด้านการผลิตและการตลาดทุก ๆ ด้าน จึงมีความพร้อมที่จะร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานสหกรณ์ผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับสุพรรณบุรี จำกัด กล่าวคือพร้อมเป็นสมาชิกก่อตั้งร้อยละ 89.74 พร้อมเป็นคณะกรรมการดำเนินการร้อยละ 67.95 พร้อมเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญร้อยละ 82.05 รวมถึงพร้อมเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์รวมตลาดไม้ดอกไม้ประดับจังหวัดสุพรรณบุรีร้อยละ 91.67 พร้อมลงทุนผลิตปุ๋ยกับสหกรณ์ร้อยละ 71.15 และพร้อมที่จะเสียสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 66.67

จิรพล น่วมเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิดการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผู้ใช้แรงงานในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนนายจ้างสถานประกอบการสนใจที่จะเข้าร่วมจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผู้ใช้แรงงาน แต่ยังมีประเด็นในเรื่องของความมั่นคงและความเชื่อมั่นของสหกรณ์ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาหารูปแบบและแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผู้ใช้แรงงานในจังหวัดปทุมธานีอย่างมีระบบ การศึกษาครั้งนี้ได้ผลการศึกษา 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผู้ใช้แรงงานกับสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการทั่วไป ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวความคิดดำเนินงานที่เรียกว่าการออมนำสินเชื่อ สำหรับแนวคิดแบบจำลองแผนการออมนำสินเชื่อจะแบ่งสมาชิกตามแผนการออม ออกมาเป็น 3 แผน คือ 1) สมาชิกตามแผนการออม A เป็นสมาชิกที่มีสถานภาพการทำงานที่มั่นคง โดยไม่มีเงื่อนไขด้านเวลาของสัญญาจ้าง สินเชื่อสำหรับสมาชิกในแผนนี้จะมีหุ้นและเงินฝากร้อยละ 25 และใช้สมาชิกค้ำประกันเงินกู้ 2) สมาชิกตามแผนการออม B เป็นสมาชิกที่มีสถานภาพการทำงานที่มั่นคงน้อยกว่าในแผน A โดยสมาชิกในแผนนี้จะมีเงื่อนไขด้านเวลาในสัญญาจ้างงานที่ไม่ถาวร เช่น สัญญาจ้าง 3 ปี หรือ 5 ปี สำหรับสินเชื่อในแผนนี้จะต้องมีหุ้นและเงินฝากร้อยละ 50 และใช้สมาชิกค้ำประกันเงินกู้ 3) สมาชิกตามแผนการออม C เป็นสมาชิกที่มีสถานภาพการทำงานที่ไม่มั่นคง เป็นพนักงานรายวันที่อยู่ตามสายการผลิตหรือในโรงงานผลิต สมาชิกในกลุ่มนี้จะเน้นการส่งเสริมการออม สำหรับสินเชื่อของสมาชิกในแผนนี้จะกู้เงินได้ไม่เกินร้อยละ 90 ของเงินค่าหุ้นและเงินฝากของตนเอง เพื่อลดปัญหาหนี้เสียที่เกิดกับสหกรณ์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ ในทุกแผนการออม วงเงินสินเชื่อจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนเงินออมของสมาชิก และมีการส่งเสริมกิจกรรมใฝ่ดีให้กับสมาชิกเพื่อให้สมาชิกลด ละ เลิก อบายมุขต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมการลดรายจ่ายให้แก่ตัวสมาชิกและครอบครัว ผลการศึกษาทำให้ได้แนวความคิดการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ผู้ใช้แรงงาน เพื่อจะใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาต่อไป อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงรูปแบบวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้การจัดตั้งสหกรณ์เป็นไปอย่างมีระบบ

เสาวนีย์ นาแซ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า (1) บุคลากรมีความพร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์โดยพิจารณาจากทัศนคติพบว่า ทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า ความพร้อมอยู่ในระดับสูง และด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์พบว่า บุคลากรมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมีบุคลากรที่เคยได้รับการอบรมความรู้เบื้องต้นด้านการสหกรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการผู้ที่มีประสบการณ์ด้านสหกรณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ซึ่งผ่านเกณฑ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2) บุคลากรที่มีตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติที่ดีมากต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เช่นเดียวกัน ยกเว้น กลุ่มที่มีอายุงาน 11 – 15 ปี และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท มีทัศนคติในระดับปานกลาง นอกจากนี้พบว่าบุคลากรที่มีความสนใจมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์มากที่สุด คือกลุ่มที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี มีตำแหน่งงานเป็นพนักงานราชการ มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ปวส. และเป็นกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

สุไร ดวงหิรัญโชติ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศตอบแบบสอบถามจำนวน 244 คน หรือร้อยละ 93.85 ของจำนวนตัวอย่างที่ถูกเลือก ต้องการให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงการต่างประเทศขึ้น โดยพิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นระบบสวัสดิการหนึ่งที่ทุกหน่วยงานราชการจำเป็นต้องมี ทำให้ข้าราชการมีทางเลือกทางการเงินมากขึ้น และให้ดอกเบียเงินฝากที่สูง นอกจากนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ควรให้มีการจัดอบรมเพื่อให้ทราบถึงระบบงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งนี้ คำตอบที่มีทัศนคติทางบวกคิดเป็นร้อยละ 66.17 และทางลบร้อยละ 12.73 สำหรับประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความไม่แน่ใจคือ ดอกเบียเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ การต้องคอยค้ำประกันผู้กู้ที่เป็นเพื่อนร่วมงาน การกลัวว่าข้อมูลเงินฝาก/หนี้สินอาจถูกเปิดเผย สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อทัศนคติ นั้นพบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญมากที่สุด ในขณะที่เพศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติน้อยที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการศึกษาโดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน Young Smart Farmer ของสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2557 – 2561 จำนวนทั้งหมด 83 ราย โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสอบถาม การศึกษาค้างนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1.1 การสร้างแบบสอบถาม โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา แบบสอบถามประกอบด้วยเนื้อหาที่ต้องเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) โดยครอบคลุมปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน พื้นที่เพาะปลูก ประสบการณ์ในการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร และความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ต์ (Likert scale) แบ่งระดับคะแนนในแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด	=	5	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ประเภทสหกรณ์ จำนวนหุ้นแรกเข้า มูลค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า การดำเนินธุรกิจ ประเภทสินค้า สวัสดิการสมาชิก แหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) โดยสอบถามความคิดเห็นด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด (Open-ended questions) โดยให้เกษตรกรรุ่นใหม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์

2.1.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการ ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาหรือไม่ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.3 การทดสอบแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยเลือกทดสอบกับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรรุ่นใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก จำนวน 30 ชุด โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.97 จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดประเภทข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 83 ราย โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรประจำแต่ละอำเภอในการนัดหมายเกษตรกรรุ่นใหม่ ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 – 30 มิถุนายน 2562

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลเกษตรกรรุ่นใหม่ สัมภาษณ์เกษตรกร ข้อมูลสารสนเทศสหกรณ์ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และจากเว็บไซต์ต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยาย โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ประสิทธิภาพในการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร และความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย ซึ่งการวัดและการแปลระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตรากว้างชั้น (Class Interval)} &= \frac{\text{พิสัย (Range)}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 \text{การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กำหนดคะแนนสูงสุด} &= 5 \\
 \text{คะแนนต่ำสุด} &= 1 \\
 \text{จำนวนชั้น} &= 5 \\
 \text{แทนค่าในสูตรอัตรากว้างชั้น (Class Interval)} &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ได้ช่วงคะแนนและความหมายดังนี้

4.21 - 5.00 คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20 คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับมาก
2.61 - 3.40 คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับปานกลาง
1.81 - 2.60 คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับน้อย
1.00 - 1.80 คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ประเภทสหกรณ์ จำนวนหุ้นแรกเข้า มูลค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า การดำเนินธุรกิจ ประเภทสินค้า สวัสดิการสมาชิก แหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการจัดลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้ศึกษาแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 4 แนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน พื้นที่เพาะปลูก ประสบการณ์ในการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร และความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N=83)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	51	61.45
หญิง	32	38.55

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=83)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
17-25 ปี	12	14.46
26-35 ปี	17	20.48
36-45 ปี	54	65.06
3. สถานภาพสมรส		
โสด	36	43.37
สมรส	21	25.30
หม้าย	17	20.48
หย่าร้าง	9	10.84
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	2	2.41
มัธยมศึกษา	36	43.37
ปวช.	7	8.43
ปวส.	5	6.02
ปริญญาตรี	29	34.94
ปริญญาโท	4	4.82
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	30	36.14
10,001-20,000 บาท	41	49.40
20,001-40,000 บาท	6	7.23
มากกว่า 40,000 บาท	6	7.23
6. รายจ่ายต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	22	26.51
10,001-20,000 บาท	45	54.22
20,001-40,000 บาท	12	14.46
มากกว่า 40,000 บาท	4	4.82

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=83)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
7. ภาระหนี้สิน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	20	24.10
10,001-30,000 บาท	6	7.23
30,001-50,000 บาท	10	12.05
มากกว่า 50,000 บาท	37	44.58
อื่นๆ (ระบุ)	6	7.23
ไม่มีหนี้สิน	4	4.82
8. พื้นที่เพาะปลูก		
ของตนเอง มีพื้นที่ 28 ไร่/คน	55	66.27
เช่า มีพื้นที่ 28 ไร่/คน	28	33.73
9. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร		
ต่ำกว่า 1 ปี	8	9.64
1-5 ปี	38	45.78
6-10 ปี	8	9.64
มากกว่า 10 ปี	29	34.94
10. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร		
ของตนเอง	33	39.76
กู้ยืมจากนายทุน	9	10.84
กู้จากสถาบันการเงิน	39	46.99
อื่นๆ	2	2.41
11. ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร		
ด้านเงินทุน	33	39.76
ด้านแรงงาน	19	22.89
ด้านวิธีการและเทคโนโลยีการผลิต	5	6.02
ด้านการตลาด	16	19.28
ด้านภัยพิบัติ	5	6.02

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=83)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ด้านองค์ความรู้	3	3.61
ด้านอื่นๆ	2	2.41
12. ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์		
ไม่ทราบเลย	38	45.78
ทราบและเคยใช้บริการบ้าง	12	14.46
ทราบและเข้าใจถึงการรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์	28	33.73
อยู่ในระหว่างศึกษาและหาความรู้	5	6.02

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 61.45 รองลงมา เพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 65.06 รองลงมาอายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.48 และอายุระหว่าง 17-25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37 รองลงมาสมรส จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 หม้ายจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.48 และหย่าร้าง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.84 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 34.94 ปวช. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.43 ปวส. จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02 ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 และประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 รายได้ 20,001-40,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 และรายได้มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 ตามลำดับ

รายจ่ายต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 54.22 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 22

คน คิดเป็นร้อยละ 26.51 รายจ่าย 20,001-40,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 และ รายจ่ายมากกว่า 40,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

ภาระหนี้สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 ภาระหนี้สิน 30,001-50,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 ภาระหนี้สิน 10,001-30,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 อื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 และ ไม่มีหนี้สิน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

พื้นที่เพาะปลูก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง มีพื้นที่ 28 ไร่/คน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 66.27 และเช่า มีพื้นที่ 28 ไร่/คน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 33.73 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 รองลงมา ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 34.94 ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 และประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 ตามลำดับ

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจากกู้จากสถาบันการเงิน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 46.99 รองลงมา ของตนเอง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 39.76 กู้ยืมจากนายทุน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.84 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีปัญหาเบื้องต้นในด้านเงินทุน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 39.76 รองลงมา ด้านแรงงานจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.89 ด้านการตลาด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.28 ด้านวิธีการและเทคโนโลยีการผลิต จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02 ด้านภัยพิบัติ จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 6.02 ด้านองค์ความรู้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.61 และด้านอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เลย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 รองลงมา ทราบและเข้าใจถึงการรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 33.73 ทราบและเคยใช้บริการบ้าง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 และอยู่ในระหว่างศึกษาและหาความรู้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ความคิดเห็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการดำเนินธุรกิจ ด้านองค์ความรู้ และด้านสวัสดิการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.2-4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ในภาพรวม

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบุคลากร	4.12	0.35	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการ	4.08	0.40	มาก
3. ด้านการดำเนินธุรกิจ	4.13	0.46	มาก
4. ด้านองค์ความรู้	4.15	0.31	มาก
5. ด้านสวัสดิการ	4.14	0.49	มาก
รวม	4.13	0.21	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ ด้านองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาด้านสวัสดิการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ด้านการดำเนินธุรกิจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ด้านบุคลากร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์
ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.1 สมาชิกควรมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ก่อนที่จะมีการจัดตั้งสหกรณ์	4.12	0.35	มาก
1.2 สมาชิกสหกรณ์ควรมุ่งในการช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.08	0.40	มาก
1.3 สหกรณ์เปิดรับบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ ไม่ถูกบังคับ หรือข่มขู่	4.13	0.46	มาก
1.4 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน	4.15	0.31	มาก
1.5 สมาชิกควรมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาหากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ใหม่	4.14	0.49	มาก
รวม	4.13	0.21	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา สมาชิกควรมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาหากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 สหกรณ์เปิดรับบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ ไม่ถูกบังคับ หรือข่มขู่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 สมาชิกควรมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ก่อนที่จะมีการจัดตั้งสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และสมาชิกสหกรณ์ควรมุ่งในการช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์
ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.1 เป็นองค์กรที่มีการจัดการและมีระเบียบข้อบังคับชัดเจน ทำให้สมาชิกสามารถเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์	4.07	0.78	มาก
2.2 มีการควบคุมการดำเนินงานโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย	4.16	0.76	มาก
2.3 สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เท่าเทียมกัน	4.08	0.78	มาก
2.4 สมาชิกสหกรณ์มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของและผู้ให้บริการสหกรณ์	4.01	0.83	มาก
2.5 สมาชิกสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสหกรณ์	4.07	0.78	มาก
2.6 การบริหารงานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์	4.11	0.72	มาก
รวม	4.08	0.40	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏว่า สหกรณ์มีการควบคุมการดำเนินงานโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมา การบริหารงานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เท่าเทียมกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 สมาชิกสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เป็นองค์กรที่มีการจัดการและมีระเบียบข้อบังคับชัดเจน ทำให้สมาชิกสามารถเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และสมาชิกสหกรณ์มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของและผู้ให้บริการสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์
ด้านการดำเนินธุรกิจ

ด้านการดำเนินธุรกิจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.1 การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก	4.27	0.66	มากที่สุด
3.2 สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์	4.29	0.69	มากที่สุด
3.3 สหกรณ์สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรของสมาชิก	4.07	0.78	มาก
3.4 สหกรณ์สามารถช่วยด้านการตลาดผลผลิตการเกษตรของสมาชิก	4.14	0.80	มาก
3.5 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อและขายสินค้า	3.96	0.80	มาก
3.6 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดเพิ่มขึ้น	4.05	0.78	มาก
3.7 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสหกรณ์ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ	4.04	0.77	มาก
3.8 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากสหกรณ์ โดยเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ	4.27	0.66	มากที่สุด
3.9 สมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของเงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี	4.29	0.69	มากที่สุด
3.10 สหกรณ์สามารถนำเงินที่ได้จากการดำเนินธุรกิจไปลงทุนในรูปแบบพันธบัตรรัฐบาล	3.95	0.78	มาก
รวม	4.13	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงอันดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาสมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของ เงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากสหกรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 สหกรณ์สามารถช่วยด้านการตลาดผลผลิตการเกษตรของสมาชิก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 สหกรณ์สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรของสมาชิก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดเพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสหกรณ์ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อและขายสินค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และสหกรณ์สามารถนำเงินที่ได้จากการดำเนินธุรกิจไปลงทุนในรูปแบบพันธบัตรรัฐบาล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์
ด้านองค์ความรู้

ด้านองค์ความรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.1 สหกรณ์เป็นการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาทักษะ ความรู้ ด้านการประกอบอาชีพของสมาชิก	4.06	0.75	มาก
4.2 สหกรณ์ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์	4.18	0.77	มาก
4.3 การเป็นสมาชิกสหกรณ์จะทำให้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	4.17	0.78	มาก
4.4 สหกรณ์จะช่วยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในด้านการการผลิตและการตลาด	4.13	0.76	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านองค์ความรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.5 สหกรณ์ช่วยฝึกนิสัยการประหยัดและการออมเงินแก่สมาชิก	4.12	0.80	มาก
4.6 สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน	4.27	0.77	มากที่สุด
รวม	4.15	0.31	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านองค์ความรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมา สหกรณ์ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 การเป็นสมาชิกสหกรณ์จะทำให้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 สหกรณ์จะช่วยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในด้านการการผลิตและการตลาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 สหกรณ์ช่วยฝึกนิสัยการประหยัดและการออมเงินแก่สมาชิก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และสหกรณ์เป็นการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ความรู้ ด้านการประกอบอาชีพของสมาชิก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านสวัสดิการ

ด้านสวัสดิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5.1 สมาชิกจะได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพ			
ทางการเกษตรเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์	4.16	0.83	มาก
5.2 สมาชิกได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ	3.98	0.87	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านสวัสดิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5.3 สหกรณ์ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกและครอบครัวให้ดีขึ้น	4.10	0.77	มาก
5.4 สหกรณ์มีส่วนในการช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง	4.07	0.69	มาก
5.5 สหกรณ์ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกและคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.20	0.68	มาก
5.6 สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น	4.33	0.66	มากที่สุด
รวม	4.14	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมาสหกรณ์ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกและคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 สมาชิกจะได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 สหกรณ์ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกและครอบครัวให้ดีขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 สหกรณ์มีส่วนในการช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และสมาชิกได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยและระดับความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ประเภทสหกรณ์ จำนวนหุ้นแรกเข้า มูลค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า การดำเนินธุรกิจ ประเภทสินค้า สวัสดิการสมาชิก และแหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์ ปรากฏดังตารางที่ 4.8 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่
ในจังหวัดปราจีนบุรี

(N =83)

ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของ เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทของสหกรณ์		
สหกรณ์การเกษตร	32	38.55
สหกรณ์ประมง	2	2.41
สหกรณ์นิคม	2	2.41
สหกรณ์บริการ	18	21.69
สหกรณ์ร้านค้า	23	27.71
สหกรณ์ออมทรัพย์	3	3.61
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	3	3.61
2.จำนวนหุ้นแรกเข้า		
10 หุ้น	30	36.14
20 หุ้น	10	12.05
30 หุ้น	8	9.64
2.จำนวนหุ้นแรกเข้า (ต่อ)		
40 หุ้น	7	8.43
50 หุ้น	28	33.73
3.มูลค่าหุ้น		
10 บาท	12	14.46
20 บาท	10	12.05
50 บาท	4	4.82
100 บาท	57	68.67
4.ค่าธรรมเนียมแรกเข้า		
100 บาท	46	55.42
200 บาท	27	32.53
300 บาท	8	9.64
500 บาท	2	2.41

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

(N =83)

ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของ เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน	ร้อยละ
5.การดำเนินธุรกิจ		
ให้เงินกู้	15	18.07
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	24	28.92
ให้บริการ	4	4.82
รวบรวมผลิตผล	35	42.17
แปรรูปผลิตผล	5	6.02
6.ประเภทสินค้า		
สินค้าอุปโภคบริโภค	12	14.46
ปัจจัยการผลิต	35	42.17
อุปกรณ์การเกษตร	24	28.92
เครื่องจักรกลการเกษตร	8	9.64
สินค้าเกษตรแปรรูป	4	4.82
7.สวัสดิการสมาชิก		
การอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมในการประกอบอาชีพตาม ความต้องการของสมาชิก	25	30.12
การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรค และแมลงระบาด เป็นต้น	23	27.71
เงินช่วยเหลือกรณีประสบภัยธรรมชาติ หรืออัคคีภัย	10	12.05
เงินสงเคราะห์สมาชิกกรณีเสียชีวิต หรือประสบอุบัติเหตุ	16	19.28
สวัสดิการตรวจสอบสุขภาพประจำปีของสมาชิก	1	1.20
สวัสดิการรับขวัญบุตรของสมาชิก	4	4.82
มอบทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก	2	2.41
จัดงานตามประเพณีต่าง ๆ	2	2.41

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

(N =83)

ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของ เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน	ร้อยละ
8.แหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์		
เงินกู้ ธ.ก.ส.	29	34.94
เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน	6	7.23
เงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์	38	45.78
เงินกู้จากสหกรณ์อื่น	6	7.23
กู้จากแหล่งอื่นๆ (ระบุ)	4	4.82

จากตารางที่ 4.8 ระดับความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีจำแนกตามประเภทของสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55 รองลงมา สหกรณ์ร้านค้า จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.71 สหกรณ์บริการ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 21.69 สหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.61 สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.61 สหกรณ์ประมง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 และสหกรณ์นิคม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

จำนวนหุ้นแรกเข้า พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการจำนวนหุ้นแรกเข้า 10 หุ้น จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 รองลงมา จำนวนหุ้นแรกเข้า 50 หุ้น จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 33.73 จำนวนหุ้นแรกเข้า 20 หุ้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 จำนวนหุ้นแรกเข้า 30 หุ้น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 และจำนวนหุ้นแรกเข้า 40 หุ้น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.43 ตามลำดับ

มูลค่าหุ้น พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการมูลค่าหุ้น 100 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 68.67 รองลงมา มูลค่า 10 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 มูลค่าหุ้น 20 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 และมูลค่าหุ้น 50 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

ค่าธรรมเนียมแรกเข้า พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการค่าธรรมเนียมแรกเข้า 100 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 55.42 รองลงมา ค่าธรรมเนียม 200 บาท

จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 32.53 ค่าธรรมเนียม 300 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 และ ค่าธรรมเนียม 500 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

การดำเนินธุรกิจ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการรวบรวมผลิตผล จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 รองลงมาจัดหาสินค้ามาจำหน่ายจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.92 ให้เงินกู้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 แปรรูปผลิตผล จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02 และให้บริการจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

ประเภทสินค้า พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการบิ่จยการผลิต จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 รองลงมา อุปกรณ์การเกษตร จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.92 สินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 เครื่องจักรกลการเกษตร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.64 และสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

สวัสดิการสมาชิก พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสมาชิก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 30.12 รองลงมา การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรค และแมลงระบาด เป็นต้น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.71 เงินสงเคราะห์สมาชิกกรณีเสียชีวิต หรือประสบอุบัติเหตุ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.28 เงินช่วยเหลือกรณีประสบภัยธรรมชาติ หรืออัคคีภัย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 สวัสดิการรับขวัญบุตรของสมาชิก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 มอบทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 จัดงานตามประเพณีต่าง ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 และสวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

แหล่งเงินทุนในการจัดตั้งสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการเงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 รองลงมาเงินกู้ ธ.ก.ส. จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 34.94 เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 เงินกู้จากสหกรณ์อื่น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 และกู้จากแหล่งอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

จากข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
เสนอแนะต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเป็นข้อมูล
ในการจัดตั้งสหกรณ์ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 7 ราย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกร
รุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1. ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทราบทั่วถึงกัน ถึงจะประสบความสำเร็จ	1
2. อยากให้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนไปเลย โดยเป็นไปตามกฎหมาย	1
3. รวบรวมเกษตรกรให้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ไม่แตกเป็นกลุ่มย่อย	1
4. เป็นทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น	1
5. ควรทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ทั้งจากการลดต้นทุนให้เกษตรกรและมี แหล่งขายสินค้าที่ได้ราคาที่เหมาะสม	1
6. ควรเคร่งครัดเรื่องเงินทุนทุกระบบของสหกรณ์เป็นประจำรายเดือน เพื่อความ ปลอดภัยของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์	1
7. อยากให้มีทุนช่วยเหลือในการทำเกษตร	1
รวม	7

ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่
ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.43 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสรุปได้ดังนี้

- 1) ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์
ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทราบทั่วถึงกัน ถึงจะประสบความสำเร็จ
- 2) อยากให้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนไปเลย โดยเป็นไปตามกฎหมาย
- 3) รวบรวมเกษตรกรให้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ไม่แตกเป็นกลุ่มย่อย

4) เป็นทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น

5) ควรทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ทั้งจากการลดต้นทุนให้เกษตรกรและมีแหล่งขายสินค้าที่ได้ราคาที่เหมาะสม

6) ควรเคร่งครัดเรื่องเงินทุนทุกระบบของสหกรณ์เป็นประจำรายเดือน เพื่อความปลอดภัยของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์

7) อยากให้มีทุนช่วยเหลือในการทำเกษตร

จากตารางที่ 4.3 - 4.9 สามารถสรุปแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีได้ดังนี้

1) **ด้านบุคลากร** คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน และสมาชิกควรมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาหากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ใหม่

2) **ด้านการบริหารจัดการ** ควรมีการควบคุมการดำเนินงาน โดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย และการบริหารงานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์

3) **ด้านการดำเนินธุรกิจ** สหกรณ์ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิก รองลงมาสมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของ เงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก

4) **ด้านองค์ความรู้** สหกรณ์ควรเป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารจัดการอย่างถูกต้องและเป็นระบบ และสหกรณ์ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์

5) **ด้านสวัสดิการ** สมาชิกควรได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น เพราะปัจจุบันราคาสินค้าเกษตรมีการผันผวนไปตามเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งการทำเกษตรนั้นมีตัวแปรที่สำคัญคือดินฟ้าอากาศ ปริมาณน้ำฝนสมาชิกจึงเกิดความไม่มั่นคงในการทำเกษตร การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านี้ และสหกรณ์เกษตรควรมีการกระตุ้นให้สมาชิกและคนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ 3) ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ และ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี จากผลการวิเคราะห์ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 61.45 รองลงมา เพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55 มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 65.06 มีสถานภาพโสด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 -20,000 บาท จำนวน 41 คน คิด เป็นร้อยละ 49.40 มีรายจ่ายต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 54.22 มีภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58 มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง มีพื้นที่ 28 ไร่/คน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 66.27 มีประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 มีแหล่งเงินทุนจากตู้จากสถาบันการเงิน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 46.99 มีปัญหาเบื้องต้นในด้านเงินทุน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 39.76 และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์ไม่มีความรู้เลย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78

1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียง

อันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ ด้านองค์ความรู้ รองลงมาด้านสวัสดิการ ด้านการดำเนินธุรกิจ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้สามารถสรุปผลเป็นรายด้านดังนี้

1.2.1 ด้านบุคลากร พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน รองลงมา สมาชิกควรมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาหากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ สหกรณ์เปิดรับบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ ไม่ถูกบังคับ หรือข่มขู่ สมาชิกควรมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ก่อนที่จะมีการจัดตั้งสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ควรมุ่งในการช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.2.2 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สหกรณ์มีการควบคุมการดำเนินงานโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย รองลงมาการบริหารงานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์ สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เท่าเทียมกัน สมาชิกสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีการจัดการและมีระเบียบข้อบังคับชัดเจน ทำให้สมาชิกสามารถเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของและผู้ใช้บริการสหกรณ์

1.2.3 ด้านการดำเนินธุรกิจ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของ เงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากสหกรณ์ โดยเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ รองลงมาสมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปของเงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากสหกรณ์ โดยเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ สหกรณ์สามารถช่วยด้านการตลาดผลผลิตการเกษตรของสมาชิก สหกรณ์สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรของ

สมาชิก การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดเพิ่มขึ้น สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสหกรณ์ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อและขายสินค้า และสหกรณ์สามารถนำเงินที่ได้จากการดำเนินธุรกิจไปลงทุนในรูปแบบพันธบัตรรัฐบาล

1.2.4 ด้านองค์ความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน รองลงมาสหกรณ์ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์ การเป็นสมาชิกสหกรณ์จะทำให้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สหกรณ์จะช่วยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในด้านการการผลิตและการตลาด สหกรณ์ช่วยฝึกนิสัยการประหยัดและการออมเงินแก่สมาชิก และสหกรณ์เป็นการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ความรู้ ด้านการประกอบอาชีพของสมาชิก

1.2.5 ด้านสวัสดิการ พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏ สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น รองลงมาสหกรณ์ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกและคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สมาชิกจะได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกและครอบครัวให้ดีขึ้น สหกรณ์มีส่วนในการช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง และสมาชิกได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ

1.3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55 มีความต้องการจำนวนหุ้นแรกเข้า 10 หุ้น จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 มีความต้องการมูลค่าหุ้น 100 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 68.67 มีความต้องการค่าธรรมเนียมแรกเข้า 100 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 55.42 มีความต้องการรวบรวมผลิตผล จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 มีความต้องการปัจจัยการผลิต จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 มีความต้องการการอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมใน

การประกอบอาชีพตามความต้องการของสมาชิกจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 30.12 และมีความต้องการเงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78

1.4 เสนอแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.43 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสรุปเป็นข้อได้ดังนี้ 1) ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ ทราบทั่วถึงกัน ถึงจะประสบความสำเร็จ 2) อยากให้กำหนดแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจนไปเลยโดยเป็นไปตามกฎหมาย 3) รวบรวมเกษตรกรให้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ไม่แตกเป็นกลุ่มย่อย 4) เป็นทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น 5) ควรทำให้เกษตรกร มีรายได้มากขึ้น ทั้งจากการลดต้นทุนให้เกษตรกรและมีแหล่งขายสินค้าที่ได้ราคาที่เหมาะสม 6) ควรเคร่งครัดเรื่องเงินทุนทุกระบบของสหกรณ์เป็นประจำรายเดือน เพื่อความปลอดภัยของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์ 7) อยากให้มีทุนช่วยเหลือในการทำเกษตร

2. อภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี จากผลการวิเคราะห์ให้ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 -20,000 บาท มีภาระหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง มีพื้นที่ 28 ไร่/คน มีแหล่งเงินทุนจากกู้จากสถาบันการเงิน มีปัญหาเบื้องต้นในด้านเงินทุน และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์ไม่มีความรู้เลย สอดคล้องกับเสาวนีย์ นาแซ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติที่ดีมากต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เช่นเดียวกัน ยกเว้น กลุ่มที่มีอายุงาน 11 – 15 ปี และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท มีทัศนคติในระดับปานกลาง นอกจากนี้พบว่าบุคลากรที่มีความสนใจมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์มากที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี มีตำแหน่งงานเป็นพนักงานราชการ มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ปวส. และเป็นกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
 ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีการได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน สหกรณ์มีการควบคุมการดำเนินงาน โดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการบริหารการเงิน สมาชิกได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น จึงเป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจุฑามาศ บุญรัมย์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า 1) บุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายต่อเดือน และมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพื่อใช้จ่าย เช่น ใช้จ่ายในครอบครัว ซื้อสิ่งหาปริมาตร และเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนบุตร 2) โดยภาพรวมบุคลากรมีความคาดหวังต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยอยู่ในระดับมาก

2.3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
 ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีความต้องการจำนวนหุ้นแรกเข้า 10 หุ้น มีความต้องการมูลค่าหุ้น 100 บาท มีความต้องการค่าธรรมเนียมแรกเข้า 100 บาท มีความต้องการรวบรวมผลิตผล มีความต้องการปัจจัยการผลิต มีความต้องการ การอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสมาชิก และมีความต้องการเงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ สอดคล้องกับสำราญ นานาสาร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัท ชินโนวา จำกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ พนักงานเห็นว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรมาจากตัวแทนพนักงานทุกระดับ สมาชิกถือหุ้นแรกเข้าจำนวน 10 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 20 บาท หักค่าหุ้นร้อยละ 1 ของเงินเดือน สหกรณ์ควรรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์และให้เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน สำหรับการจัดสวัสดิการ สหกรณ์ควรจัดให้มีสวัสดิการ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลแก่สมาชิก การทำประกันชีวิต เงินสงเคราะห์สมาชิกกรณีเสียชีวิตหรือประสบอุบัติเหตุ ทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก และจัดให้มีห้องออกกำลังกาย ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ มีข้อเสนอแนะให้จัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากเงินสมทบของบริษัท

2.4 เสนอแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
 ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรครั้งนี้ ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ให้ เกษตรกรรุ่นใหม่ ทราบทั่วถึงกัน ถึงจะประสบความสำเร็จ อยากให้กำหนดแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน ไปเลย โดยเป็นไป

ตามกฎหมาย รวบรวมเกษตรกรให้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ไม่แตกเป็นกลุ่มย่อย เป็นทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น ควรทำให้เกษตรกร มีรายได้มากขึ้น ทั้งจากการลดต้นทุนให้เกษตรกรและมีแหล่งขายสินค้าที่ได้ราคาที่เหมาะสม ควรเคร่งครัดเรื่องเงินทุนทุกระบบของสหกรณ์เป็นประจำรายเดือน เพื่อความปลอดภัยของสมาชิกที่ฝากเงินในสหกรณ์ และอยากให้มียุทธศาสตร์ช่วยเหลือในการทำเกษตร สอดคล้องกับสุไร ดวงหิรัญ โษติ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า ต้องการให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงการต่างประเทศขึ้น โดยพิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นระบบสวัสดิการหนึ่งที่ทุกหน่วยงานราชการจำเป็นต้องมี ทำให้ข้าราชการมีทางเลือกทางการเงินมากขึ้นและให้ดอกเบี้ยเงินฝากที่สูง นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ควรให้มีการจัดอบรมเพื่อให้ทราบถึงระบบงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งนี้

การศึกษา เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี จากผลการวิเคราะห์ผู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษาจึงขอเสนอในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้

3.1.1 ด้านบุคลากร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียงลงคะแนน และสมาชิกควรมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาหากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ใหม่

3.1.2 ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการควบคุมการดำเนินงานโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย และการบริหารงานได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์

3.1.3 ด้านการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสมจากสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิก รองลงมาสมาชิกสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนสหกรณ์ในรูปแบบของ เงินปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก

3.1.4 ด้านองค์ความรู้ สหกรณ์ควรเป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิก ด้านการบริหารจัดการอย่างถูกต้องและเป็นระบบ และสหกรณ์ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์

3.1.5 ด้านสวัสดิการ สมาชิกควรได้รับความมั่นคงในการทำเกษตรมากขึ้น เพราะปัจจุบันราคาสินค้าเกษตรมีการผันผวนไปตามเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งการทำเกษตรนั้นมีตัวแปรที่สำคัญคือดินฟ้าอากาศ ปริมาณน้ำฝนสมาชิกจึงเกิดความไม่มั่นคงในการทำเกษตร การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านี้ และสหกรณ์การเกษตรควรมีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและคนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาถึงกระบวนการที่เหมาะสมในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ รวมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ทราบทั่วถึงกัน

3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จในพื้นที่จังหวัดอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2560). รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์
การเกษตร ประจำปี 2560. สืบค้น
จาก [https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/report_info/60/kaset_2_60.p
df](https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/report_info/60/kaset_2_60.pdf). สืบค้นวันที่ 13 มิถุนายน 2562.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *Young Smart Farmer อนาคตและทิศทางภาคเกษตรไทย เล่ม 2*.
กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____. (2556). *คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*.
กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2556). *องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริม
สหกรณ์.
- _____. (2561). *คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายทะเบียนและ
กฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- _____. (2561). *สารสนเทศสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอาชีพ ในประเทศไทย*.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- _____. (2562). *ประเภทของสหกรณ์*. www.cpd.go.th กรมส่งเสริมสหกรณ์. สืบค้นวันที่ 24
พฤษภาคม 2562.
- กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ. (2546). การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ไทย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาความรู้
ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์* หน่วยที่ 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรพล น่วมเจริญ. (2552). *แนวความคิดการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อผู้ใช้แรงงานในจังหวัด
ปทุมธานี (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- จิราธิวัฒน์ สุภรัตน์เสรี. (2558). *ความพร้อมในการจัดตั้งสหกรณ์บริการประชาชนของ เทศบาล
เมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา,
ชลบุรี.
- จุฑามาศ บุญรัมย์ และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีมหานคร*, 13(2), 16-31.

- จุมพล ชละเอม. (2556). การส่งเสริมและพัฒนาการจัดและดำเนินงานสหกรณ์. ใน *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์*. หน่วยที่ 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2562). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>. สืบค้นวันที่ 3 มิถุนายน 2562.
- วิภาวัลย์ ตันสายเพชร. (2552). *ความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับสุพรรณบุรี จำกัด* (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช, นนทบุรี.
- สุไร ทองหิรัญโชติ. (2547). *ทัศนคติของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ส่งเสริม หอมกลิ่น. (2561). *บูรณาการการจัดการองค์การธุรกิจและสหกรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- _____. (2546). *สหกรณ์การเกษตร*. ใน *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์*. หน่วยที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). *ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ปีเพาะปลูก 58/59*. สืบค้นจาก <http://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/25870/TH-TH>. สืบค้นวันที่ 26 พฤษภาคม 2562.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2. (2560). *เจาะทิศทางแรงงานเกษตร พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานก้าวสู่เกษตรกรรม 4.0*. สืบค้นจาก <http://www3.oae.go.th/zone2/index.php/news/16-oae-news/246-4-1>. สืบค้นวันที่ 26 พฤษภาคม 2562.
- สำราญ นาสาร์. (2560). *แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัท ชิน โนวา จำกัด* (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช, นนทบุรี.
- เสาวนีย์ นาแซ. (2550). *ความพร้อมของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในศูนย์การพัฒนาพิภูลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา* (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช, นนทบุรี.
- ศิริลักษณ์ นามวงศ์. (2556). *การดำเนินงานของสหกรณ์ภาคเกษตร*. ใน *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์*. หน่วยที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.

อำไพ ชันแก้วหล้า และคณะ. (2552). ศักยภาพในการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ใน
เขตเทศบาลเมืองตาก (ไม่ระบุระดับ รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, ตาก.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สืบราชสันตติวงศ์

แบบสอบถาม

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยจุดมุ่งหมายของแบบสอบถาม มีดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยและความต้องการที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปเสนอแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

2. แบบสอบถาม มีทั้งหมด 8 หน้า แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี

กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป ขอขอบคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้ ที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ด้วยความตั้งใจและจริงใจ

นางสาววิภาพร เขียววีร์

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 17 – 25 ปี 26 – 35 ปี 36 – 45 ปี
3. สถานภาพสมรส
 โสด สมรส
 หม้าย หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 ปวช. ปวส.
ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่นๆ (ระบุ)
5. รายได้ต่อเดือน
 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท
 20,001 – 40,000 บาท มากกว่า 40,000 บาท
6. รายจ่ายต่อเดือน
 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท
 20,001 – 40,000 บาท มากกว่า 40,000 บาท
7. ภาระหนี้สิน
 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 30,000 บาท
 30,001 – 50,000 บาท มากกว่า 50,000 บาท
 อื่น ๆ ระบุ..... ไม่มีหนี้สิน
8. พื้นที่เพาะปลูก
 ของตนเอง เช่า
 อื่น ๆ ระบุ..... มีพื้นที่.....ไร่
9. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร
 ต่ำกว่า 1 ปี 1 – 5 ปี
 6 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี

10. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร

- ของตนเอง กู้ยืมจากนายทุน
 กู้จากสถาบันการเงิน อื่นๆ (ระบุ)

11. ปัญหาเบื้องต้นในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ด้านเงินทุน
 ด้านแรงงาน
 ด้านวิธีการและเทคโนโลยีการผลิต
 ด้านการตลาด
 ด้านภัยพิบัติ
 ด้านองค์ความรู้
 ด้านอื่นๆ

12. ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

- ไม่ทราบเลย ทราบและเคยใช้บริการบ้าง
 ทราบและเข้าใจถึงการรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์
 อื่นๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)
1. ด้านบุคลากร					
1.1 สมาชิกควรมีความรู้เกี่ยวกับ สหกรณ์ก่อนที่จะมีการจัดตั้งสหกรณ์					
1.2 สมาชิกสหกรณ์ควรมุ่งในการ ช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน					

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)
1.3 สหกรณ์เปิดรับบุคคลทั่วไปที่มี คุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกด้วย ความสมัครใจไม่ถูกบังคับ หรือข่มขู่					
1.4 คณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ ควรได้รับเลือกตั้งจากที่ ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกออกเสียง ลงคะแนน					
1.5 สมาชิกควรมีบุคลากรที่มี ความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหา หากประสบปัญหาเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ ใหม่					
2. ด้านการบริหารจัดการ					
2.1 เป็นองค์กรที่มีการจัดการ และมีระเบียบข้อบังคับชัดเจน ทำ ให้สมาชิกสามารถเชื่อมั่นในการ ดำเนินงานของสหกรณ์					
2.2 มีการควบคุมการ ดำเนินงานโดยสมาชิกตามหลัก ประชาธิปไตย					
2.3 สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการ ออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เท่า เทียมกัน					
2.4 สมาชิกสหกรณ์มีบทบาท หน้าที่เป็นทั้งเจ้าของและ ผู้ให้บริการสหกรณ์					

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)
2.5 สมาชิกสามารถเข้ามีส่วนร่วม ร่วมในการบริหารงานของสหกรณ์					
2.6 การบริหารงานได้นำ หลักกรรมภิบาลมาใช้ในการบริหาร จัดการสหกรณ์					
3. ด้านการดำเนินธุรกิจ					
3.1 การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ต้องสำรวจความต้องการของสมาชิก					
3.2 สมาชิกสามารถซื้อปัจจัยการ ผลิตที่หลากหลายในราคาที่เหมาะสม จากสหกรณ์					
3.3 สหกรณ์สามารถช่วยเพิ่ม มูลค่าผลผลิตการเกษตรของสมาชิก					
3.4 สหกรณ์สามารถช่วยด้าน การตลาดผลผลิตการเกษตรของ สมาชิก					
3.5 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งใน ด้านการซื้อและขายสินค้า					
3.6 การรวมตัวกันแบบสหกรณ์ ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาด เพิ่มขึ้น					
3.7 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้จากสหกรณ์ต่ำกว่า สถาบันการเงินอื่นๆ					

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)
3.8 สมาชิกสหกรณ์จะได้รับ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากสหกรณ์ โดยเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันการเงิน อื่นๆ					
3.9 สมาชิกสหกรณ์ได้รับ ผลตอบแทนสหกรณ์ ในรูปของ เงิน ปันผลตามจำนวนหุ้น และเงินเฉลี่ย คืนตามส่วนธุรกิจทุกสิ้นปีบัญชี					
3.10 สหกรณ์สามารถนำเงินที่ ได้จากการดำเนินธุรกิจ ไปลงทุนใน รูปพันธบัตรรัฐบาล					
4. ด้านองค์ความรู้					
4.1 สหกรณ์เป็นการรวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ความรู้ ด้านการประกอบอาชีพของ สมาชิก					
4.2 สหกรณ์ควรมีการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ให้บุคลากร สหกรณ์ทุกฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการ สหกรณ์					
4.3 การเป็นสมาชิกสหกรณ์จะทำ ให้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน					

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดตั้ง สหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ใน จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด (1)
4.4 สหกรณ์จะช่วยให้สมาชิก เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในด้านการ การผลิตและการตลาด					
4.5 สหกรณ์ช่วยฝึกนิสัยการ ประหยัดและการออมเงินแก่สมาชิก					
4.6 สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้าง องค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้านการ บริหารการเงิน					
5. ด้านสวัสดิการ					
5.1 สมาชิกจะได้รับประโยชน์ ในการประกอบอาชีพทางการ เกษตรเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์					
5.2 สมาชิกได้มีโอกาสช่วยเหลือ เพื่อนสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อน ในการประกอบอาชีพ					
5.3 สหกรณ์ช่วยสร้างคุณภาพชีวิต ของสมาชิกและครอบครัวให้ดีขึ้น					
5.4 สหกรณ์มีส่วนในการ ช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่นของ ตนเอง					
5.5 สหกรณ์ก่อให้เกิดการมีส่วน ร่วมของสมาชิกและคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
5.6 สมาชิกได้รับความมั่นคงใน การทำเกษตรมากขึ้น					

**ตอนที่ 3 ปัจจัยและความต้องการในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัด
ปราจีนบุรี**

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่าน

1. การจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ท่านต้องการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทใด

☐ สหกรณ์การเกษตร	☐ สหกรณ์ประมง	☐ สหกรณ์นิคม
☐ สหกรณ์บริการ	☐ สหกรณ์ร้านค้า	☐ สหกรณ์ออมทรัพย์
☐ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	☐ สหกรณ์อื่นๆ (ระบุ)	
2. การจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง สมาชิกควรถือหุ้นแรกเข้าจำนวนกี่หุ้น

☐ 10 หุ้น	☐ 20 หุ้น	☐ 30 หุ้น
☐ 40 หุ้น	☐ 50 หุ้น	☐ อื่นๆ (ระบุ)
3. การจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ควรมีมูลค่าต่อหุ้นเท่าไร

☐ 10 บาท	☐ 20 บาท	☐ 50 บาท
☐ 100 บาท	☐ อื่นๆ (ระบุ)	
4. การจัดตั้งสหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ควรมีค่าธรรมเนียมแรกเข้าเท่าไร

☐ 100 บาท	☐ 200 บาท	☐ 300 บาท
☐ 500 บาท	☐ อื่นๆ (ระบุ)	
5. สหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ควรให้บริการสมาชิกด้านใดบ้าง (เลือกได้
มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ให้เงินกู้	☐ รับฝากเงิน	☐ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย
☐ ให้บริการ	☐ รวบรวมผลิตผล	☐ แปรรูปผลิตผล
☐ อื่นๆ (ระบุ)		
6. สหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ควรมีการจัดหาสิ่งของมาจำหน่ายแก่สมาชิก
อะไรบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ สินค้าอุปโภคบริโภค	☐ ปัจจัยการผลิต	☐ อุปกรณ์การเกษตร
☐ เครื่องจักรกลการเกษตร	☐ อื่นๆ (ระบุ)	

7. สหกรณ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดตั้ง ควรจัดสวัสดิการให้สมาชิกด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสมาชิก
- การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรค และแมลงระบาด เป็นต้น
- เงินช่วยเหลือกรณีประสบภัยธรรมชาติ หรืออัคคีภัย
- เงินสงเคราะห์สมาชิกกรณีเสียชีวิต หรือประสบอุบัติเหตุ
- สวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิก
- สวัสดิการรับขวัญบุตรของสมาชิก
- มอบทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก
- จัดงานตามประเพณีต่าง ๆ
- อื่นๆ (ระบุ)

8. ในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้งสหกรณ์ นอกจากเงินค่าธรรมเนียมนำเข้าและเงินค่าหุ้นของสมาชิกแล้ว ควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนเบื้องต้นจากที่ใดเพิ่มเติมอีกบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เงินกู้ ธ.ก.ส.
- เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน
- เงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์
- เงินกู้จากสหกรณ์อื่น
- กู้จากแหล่งอื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี
คำชี้แจง โปรดระบุข้อมูลตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร
ของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดปราจีนบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ -

ภาคผนวก ข

แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง

แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์

๑) แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก

การดำเนินธุรกิจในรูปแบบของสหกรณ์ นั้น สมาชิกมีฐานะเป็นทั้งเจ้าของและผู้ให้บริการจากสหกรณ์ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มาทำธุรกิจกับสหกรณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้ และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องทำกับสมาชิกของสหกรณ์เป็นหลักเท่านั้น โดยการดำเนินธุรกิจต้องไม่มุ่งแสวงหากำไรจากบุคคลภายนอกมาแบ่งปันกัน อยู่ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเท่านั้น ซึ่งแผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก อาจจะประกอบด้วย

ที่	แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก	ปีที่ ๑		ปีที่ ๒		ปีที่ ๓	
		จำนวนคน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนคน (ราย)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวนคน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
๑	แผนธุรกิจรับฝากเงินจากสมาชิก ๑) การรับฝากเงินประเภท..... ๒) การรับฝากเงินประเภท..... ๓) การรับฝากเงินประเภท.....						
๒	แผนธุรกิจการให้สินเชื่อแก่สมาชิก ๑) เงินกู้..... ๒) เงินกู้..... ๓) เงินกู้.....						
๓	แผนธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ๑) ๒) ๓)						
๔	แผนธุรกิจการรวบรวมผลผลิต ๑) ๒) ๓)						
๕	แผนธุรกิจการแปรรูปผลผลิต ๑) ๒) ๓)						
๖	แผนธุรกิจการให้บริการ ๑) ๒) ๓)						

หมายเหตุ เป็นแผนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้และการดำเนินธุรกิจต้องคำนึงถึงเงินทุนของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งมีอยู่

๒) แผนการจัดหาทุนมาดำเนินงาน

ตามหลักสหกรณ์ข้อที่ ๓ “การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก” สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการให้ทุนแก่สหกรณ์ของตนอย่างเป็นธรรม โดยสมาชิกทุกคนต้องถือหุ้นในสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์มีทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุนเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ รวมถึงเป็นการแสดงถึงความพร้อมของสหกรณ์ที่จะดำเนินธุรกิจเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ แผนในการจัดหาทุนมาดำเนินงานของสหกรณ์เบื้องต้น ประกอบด้วย เงินค่าหุ้น เงินรับฝาก เงินกู้ยืม

แบบสรุปแผนการจัดหาทุนมาดำเนินงาน

ที่	แผนการจัดหาทุนมาดำเนินงาน	แหล่งเงินทุน	ปีที่ ๑		ปีที่ ๒		ปีที่ ๓	
			จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
๑	ค่าหุ้น							
๒	เงินรับฝาก							
๓	เงินกู้ยืม							

รายละเอียดประกอบแผนการจัดหาเงินทุน ให้แสดงรายละเอียดวิธีการจัดหาเงินทุนมาดำเนินงาน ระบุแหล่งที่มาของเงินทุน รวมทั้งแสดงถึงแผนการใช้จ่ายเงินทุน

๓) แผนการให้ความรู้แก่สมาชิก

ตามหลักการสหกรณ์ข้อที่ ๕ “การศึกษา ฝึกอบรม และข่าวสาร” เป็นหน้าที่ของสหกรณ์จะต้องดำเนินการให้ความรู้แก่สมาชิกในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์ หลักการอุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่จะต้องจัดแผนการให้ความรู้แก่สมาชิก โดยจัดทำเป็นโครงการให้การศึกษาอบรม มีรายละเอียดตามรูปแบบการเขียนโครงการทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ หลักการและเหตุผล หัวข้อวิชาที่อบรมให้ความรู้ วิธีการอบรม จำนวนรุ่น/ครั้ง เป้าหมาย สถานที่อบรม ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดโครงการ

แบบสรุปแผนการให้ความรู้แก่สมาชิก (๓ ปี)					
ที่	หัวข้ออบรม ให้ความรู้แก่สมาชิก	จำนวนสมาชิก/ จำนวนครั้ง	จำนวน วัน	ช่วงระยะเวลา ที่จัดอบรม	งบประมาณ (บาท)

๔) แผนโครงสร้างและอัตรากำลัง

สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้บริหารแทน มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินการได้และให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึง คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์พิจารณาจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับฐานะและความสามารถในการจัดจ้างของสหกรณ์ โดยคำนึงถึงปริมาณธุรกิจและการประหยัดเป็นสำคัญ ตำแหน่งที่มีความสำคัญในการดำเนินงานที่สหกรณ์จัดตั้งใหม่ต้องพิจารณาจัดจ้างเป็นอันดับแรก คือ ตำแหน่งพนักงานบัญชี เพื่อทำหน้าที่ในการลงบัญชีรายรับ รายจ่ายของสหกรณ์ให้เป็นปัจจุบัน และโครงสร้างภายในสหกรณ์มีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ส่วน ได้แก่

- ๑) ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์หรือผู้แทนสหกรณ์
- ๒) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- ๓) ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือฝ่ายจัดการ
- ๔) ผู้ตรวจสอบกิจการ

ให้คณะผู้จัดตั้งฯ ดำเนินการจัดทำแผน ดังนี้

- ๑) จัดทำโครงสร้างของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น
- ๒) กำหนดแผนในการจัดจ้างพนักงานในตำแหน่งที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ สอดคล้องกับปริมาณธุรกิจและรายได้ของสหกรณ์เป็นหลัก

ชุดที่.....

แบบสำรวจสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์
สหกรณ์..... จำกัด

แบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ของผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก สำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของบรรดาสมาชิกได้ตรงตามวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสหกรณ์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน - - - - -

เกิดวันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. ปัจจุบันอายุ.....ปี สัญชาติ.....

นับถือศาสนา..... สำเร็จการศึกษา (ชั้นสูงสุด).....

๑.๒ ปัจจุบันประกอบอาชีพหลัก

- การเกษตร ข้าราชการ
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 รับจ้าง อื่นๆ (ระบุ).....

(กรณีที่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท ให้ระบุตำแหน่ง สังกัด และเงินเดือน)

.....

.....

.....

และประกอบอาชีพนี้เป็นเวลา.....ปี.....เดือน

๑.๓ สถานภาพ โสด สมรส หม้าย/หย่าร้าง

๑.๔ ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

ชื่อภรรยา/สามี.....

๑.๕ จำนวนคนในครัวเรือน.....คน (ชาย.....คน หญิง.....คน)

- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ.....คน พนักงานบริษัท.....คน ทำการเกษตร.....คน
 รับจ้าง.....คน ยังไม่เรียนหนังสือ.....คน เรียนหนังสือ.....คน
 คนชรา.....คน คนพิการ.....คน

(ผลรวมต้องเท่ากับจำนวนคนทั้งหมดในบ้าน กรณีทำหลายกิจกรรมให้นับกิจกรรมหลักเพียงกิจกรรมเดียว)

๑.๖ ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

เบอร์โทรศัพท์.....อีเมล์.....

และอยู่ในท้องที่นี้ติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. (ตรวจสอบจากสำเนาทะเบียนบ้าน)

๑.๗ ลักษณะของที่อยู่อาศัย

- บ้านตนเอง บ้านเช่า/เช่าซื้อ บ้านพักของทางราชการ บ้านผู้อื่น

๑.๘ ขณะนี้เป็นสมาชิกหรือลูกค้าของ (ให้ระบุชื่อ)

- สหกรณ์..... กลุ่มเกษตรกร.....
 ธนาคารพาณิชย์..... อื่นๆ (ระบุ).....

๒.๒ รายการหนี้สินที่สำคัญ (ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท)

ที่	เจ้าหนี้	ผู้ตั้งแต่	จำนวนเงิน ที่เป็นหนี้ (บาท)	วัตถุประสงค์ การกู้	หลักประกัน	สถานะหนี้สิน (ทำเครื่องหมาย /)	
						หนี้ปกติ	หนี้ค้าง
๑	สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร						
๒	ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร						
๓	ธนาคารพาณิชย์						
๔	กองทุนหมู่บ้าน						
๕	พ่อค้าคนกลาง/นายทุน						
๖	ญาติ/เพื่อนบ้าน						
๗	อื่นๆ (ระบุ)						

๒.๓ รายได้รอบปีที่ผ่านมา (ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท)

- ๑) เงินเดือน (รวมทั้งปี) จำนวน.....บาท
 ๒) ทำการเกษตร (รวมทั้งปี) จำนวน.....บาท (ให้ระบุรายละเอียด)

ประเภท	เนื้อที่หรือ จำนวนผลผลิต	ที่ดินที่ใช้ในการผลิต		ผลผลิต ทั้งหมด	ผลผลิตในส่วนของขาย	
		ของตนเอง (ไร่/งาน/วา)	ถือครองประการ อื่น (ไร่/งาน/วา)		จำนวน	รวมมูลค่า (บาท)

๓) รายได้อื่นรวมทั้งปี (ให้ระบุรายละเอียด เช่น รับจ้าง ค่าขาย ฯลฯ)

ลำดับที่	รายการ	รายได้สุทธิ (บาท)

๒.๔ รายจ่าย (รวมทั้งปี) ยอดรวมทั้งสิ้น..... บาท

ก. รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ รวม.....บาท

(๑) ทำการเกษตร (ค่าพันธุ์ ปุ๋ย ยา ค่าจ้าง อาหารสัตว์ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ) ให้ระบุค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทการทำกรเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์)

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑		
๒		
๓		
๔		
๕		

(๒) รายจ่ายอื่นๆ (ที่ไม่ได้ระบุไว้ในข้อ ๒.๔ ในวงเล็บ ๑) รวม.....บาท

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑		
๒		
๓		
๔		

ข. รายจ่ายครัวเรือน รวม.....บาท

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑	ค่าอาหารสำหรับครัวเรือน	
๒	ค่าเครื่องนุ่งห่ม	
๓	ค่ายารักษาโรค-ค่ารักษาพยาบาล	
๔	ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
๕	รายจ่ายลงทุน หรือจัดหาทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน ทีวี บ้าน รถยนต์ ฯลฯ	
๖	อื่นๆ (ระบุ)	

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)ผู้ให้ข้อมูล
(.....)

(ลงชื่อ)ผู้สำรวจข้อมูล
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาววิภาพร เขียวรี
วัน เดือน ปีเกิด	23 กุมภาพันธ์ 2532
สถานที่เกิด	อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ปีการศึกษา 2555
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ ระดับ ปฏิบัติการ

